ΕΤΟΣ Γ'. Ἐν ΑΘΗΝΑΙΣ τῇ 23 Ἰουνίου 1896 Ἀριθ. 449

Ἐφημερὶς τῶν Κυριῶν

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ

ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΗ ΥΠΟ ΚΥΡΙΩΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ
ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ
Διὰ τὸ Ἐσωτερικὸν Δρ. 5
Διὰ τὸ Ἐξωτερικὸν φ.χ. 8

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΣ
34 Ὁδὸς Φιλελλήνων 34
Ἀπέναντι Ἀγγλ. Ἐκκλησίας

Γραφεῖον ἀνοικτὸν καθ' ἑκάστην ἀπὸ 10—12 π. μ.

Πᾶσα παρατήρησις ἐπὶ τῆς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου γίνεται δεκτὴ μόνον ἐντὸς ΟΚΤΩ ἡμερῶν.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ
ΚΑΛΛΙΡΡΟΗ ΠΑΡΡΕΝ

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς
Ἐφημερίδος τῶν Κυριῶν
καὶ παρὰ τοῖς Βιβλιοπωλείοις Βίλμπεργ καὶ «Ἑστίας»

Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ δὲ παρ' ἅπασι τοῖς ἀντιπροσώποις ἡμῶν.

Σώματα πλήρη τοῦ α', β', γ', δ', ε', καὶ ς' ἔτους εὑρίσκονται παρ' ἡμῖν καὶ παρ' ἅπασι τοῖς ἀντιπροσώποις ἡμῶν.

Διὰ τὰ ἀνυπόγραφα ἄρθρα εὐθύνεται ἡ συντάκτις αὐτῶν Κυρία ΚΑΛΛΙΡΡΟΗ ΠΑΡΡΕΝ

Τὰ πεμπόμενα ἡμῖν χειρόγραφα δημοσιευόμενα ἢ μὴ δὲν ἐπιστρέφονται. — Ἀνυπόγραφα καὶ μὴ δηλοῦντα τὴν διαμονὴν τῆς ἀποστελλούσης δὲν εἶναι δεκτά. — Πᾶσα ἀγγελία ἀφορῶσα εἰς τὰς Κυρίας γίνεται δεκτή.

Αἱ μεταβάλλουσαι διεύθυνσιν ὀφείλουσι ν' ἀποστέλλωσι γραμματόσημον 50 λεπτῶν πρὸς ἐκτύπωσιν νέας ταινίας.

Διὰ τὰ ἀνυπόγραφα ἄρθρα εὐθύνεται ἡ συντάκτις αὐτῶν κυρία ΚΑΛΛΙΡΡΟΗ ΠΑΡΡΕΝ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐντυπώσεις ἐκ Λουτρακίου. Ὁ πατριωτισμὸς τῶν χωρικῶν. Τὸ ἔνδυμα τῶν χωρικῶν. — Παιδαγωγικαὶ μελέται (ὑπὸ κ. Αἰκατερίνης Λασκαρίδου). — Συνέδριον Γυναικῶν Ε'. (ὑπὸ κ. Μαρίας Μαρτένη). — Ἓν μάθημα Ὑγιεινῆς Β'. (ὑπὸ δος Παναγιωτάτου). — Ἀντίσπη. Ἐξετάσεις. — Θέατρον. — Εἰδοποιήσεις. — Ἐπιφυλλίς.

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑΙ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΕΚ ΛΟΥΤΡΑΚΙΟΥ

Καλή μου φίλη,

Ἐλπίζω ὅτι αὐτὴ θὰ εἶναι ἡ τελευταία μου, ἣν σοὶ γράφω ἐκ Λουτρακίου. Τὸ ἐλπίζω αὐτὸ χαρακτηρίζει τὴν ψυχολογικὴν κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκομαι· χαρακτηρίζει τὴν ἀνίαν, ἥτις ἤρχισε νὰ μὲ καταλαμβάνῃ, μεθ' ὅλην τὴν ἀγάπην μου πρὸς τὴν φύσιν, μεθ' ὅλην τὴν εὐχαρίστησιν, ἣν ἀντλῶ ἐκ τοῦ ἠρέμου καὶ τακτικοῦ βίου, ὃν διάγω.

Καὶ ἐγὼ ἡ ἰδία ἐκπλήττομαι μὲ τὸν ἑαυτόν μου. Ἐν ᾧ ἀρέσκομαι εἰς τὴν ἐδῶ ζωήν· ἐνῶ ἐπὶ ὥρας ὅλας μένω ἐκστατικὴ πρὸ τοῦ φυσικοῦ κάλλους τῶν ποικίλων τοπίων, ἅτινα ἔχω ἀπέναντί μου, καταλαμβάνομαι ἐν ταὐτῷ ὑπὸ ἀπείρου μελαγχολίας καὶ αἰσθάνομαι τὴν ψυχήν μου πιεζομένην ὑπὸ αἰσθήματος πολὺ παραδόξου, πολὺ δυσεξηγήτου. Τὸ αἴσθημα αὐτό, τὸ ὁποῖον μόνη μου ἀναλύω καὶ μελετῶ, μοὶ ἀναμιμνήσκει ὀλίγον περιστάσεις τινὰς τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας, κατὰ τὰς ὁποίας ἤμην πολὺ εὐτυχής, ἀλλ' ὄχι καὶ περιχαρὴς καὶ εὐχαριστημένη. Ἦτο κατὰ τὰς μεγάλας ἑορτασίμους ἡμέρας, τὰς ὁποίας ὅλα τὰ παιδιὰ περιμένουν μὲ τόσην ἀνυπομονησίαν. Τὸ σπίτι μας, κατὰ τὴν συνήθειαν τὴν τότε, ἔφερεν ἑορτινὴν περιβολήν· τὰ πάντα ἤστραπτον, ἡ τράπεζα ἦτο ἐκτάκτως στολισμένη μὲ τὰς ἑορτινὰς τραπεζοσκευάς, τὸ στερεότυπον γλύκισμα καὶ πολλὰ ὀπωρικά. Οἱ γονεῖς μου καὶ τὰ ἀδέλφια μου ἔφεραν τὰ ἑορτινά των ἐνδύματα, ἐγὼ δὲ ἡ ἰδία ἔφερον τὸ καλόν μου φόρεμα, διὰ τοῦ ὁποίου ἡ μητρικὴ στοργὴ μὲ μετεμόρφωνεν εἰς κοῦκλαν. Ἡ προετοιμασία ὅλων αὐτῶν τῶν στολισμῶν καὶ πολυτελειῶν μὲ ἐτρέλλαινεν. Ἀλλ' εὐθύς, ὡς εὑρισκόμην ἑτοίμη ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὀλίγον πομπώδους αὐτῆς ἐπισημότητος, ἔχανα κυριολεκτικῶς τὰ νερά μου Δὲν ἔτρεχα, δὲν ἔπαιζα, δὲν ἐχαιρόμην πλέον· δὲν ἔτρωγα σχεδὸν μὲ εὐχαρίστησιν. Οἱ ὀφθαλμοί μου ἐχόρταιναν τόσον ἀπὸ ὅ,τι ἔβλεπα, ὥστε ἔπαυα νὰ ἐπιθυμῶ, ἔπαυα νὰ θέλω. Τὸ περιεργότερον δ' εἶναι ὅτι ἐνῶ δὲν ἀπελάμβανα τὴν προσδοκωμένην εὐχαρίστησιν, ἐμελαγχόλουν καὶ διότι ἡ ἡμέρα θὰ παρήρχετο καὶ ἡ ἐπαύριον δὲν θὰ ἦτο ὁμοία αὐτῆς.

Τὸ αὐτὸ ἀκριβῶς μοὶ συμβαίνει καὶ σήμερον. Ἔχω πρὸ ἐμοῦ πομπώδη καὶ πολυτελῆ εἰκόνα τῆς φύσεως. Ἡ ζωὴ ἐδῶ εἶναι ὁποία τὴν εἶχον ὀνειροπολήσει καὶ εὐχηθῆ. Φυσική, ἀνεπιτήδευτος, μὲ τὸ γάλα ἀμελγόμενον παρὰ τῆς εὔμορφης Μκρίας, τῆς βλαχοπούλας μου, ἐδῶ εἰς τὴν αὐλήν μας, μὲ τὸ μαῦρον ψωμί, τὸ ὁποῖον αἱ χωρικαὶ ζυμώνουν καὶ φουρνίζουν μόναι των, μὲ τὸ ψάρι τὸ λακταριστόν, τὸ ὁποῖον μόλις ἔχει καιρὸν νὰ πηδήσῃ ἀπὸ τὰ δίκτυα εἰς τὸ τηγάνι, μὲ τὰ ἀρνάκια, τὰ θρεμμένα μὲ θυμάρι καὶ χορταράκι, τὰ ὁποῖα οἱ βοσκοὶ καταβιβάζουν κάθε πρωὶ ἕως τὴν ἀκροθαλασσιὰ διὰ νὰ πιοῦν ἁλατισμένον νερὸ καὶ νοστιμίσῃ τὸ κρέας των, μὲ τὸν δρεσερὸν καὶ ἰοδοῦχον τῆς θαλάσσης ἀέρα καὶ μὲ καθημερινὸν λουτρὸν εὐχαρίστου καὶ θαυμασίας θερμοκρασίας. Ὅλα αὐτὰ ἦσαν πάντοτε τὸ ἰδανικὸν τῆς ποθητῆς μου ζωῆς· ὅλα αὐτὰ μὲ μαγεύουν, μὲ τέρπουν, μὲ εὐχαριστοῦν, μὲ συγκινοῦν· ἡ ἰδέα δ' ὅτι θὰ τὰ ἀφήσω μὲ λυπεῖ. Καὶ ὅμως ἡ ψυχή μου καταλαμβάνεται ὑπὸ μελαγχολίας, ὑπὸ νοσταλγικῆς ἀνίας.

Ἡ ψυχή μου, φίλη μου, εὑρίσκεται τώρα ὡς καὶ τότε πρὸ τοῦ ἀσυλλήπτου τῆς εὐτυχίας ὀνείρου. Κακοσυνειθισμένη δὲ καὶ ἐκνευρισμένη ἀπὸ τὴν συνήθη καθημερινὴν θορυβώδη καὶ πολυκύμαντον ζωήν, τὴν ζωὴν τὴν βερνικωμένην, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀγωνίζεται καὶ παλαίει διηνεκῶς, ἵνα ξεκαθαρίζῃ τὴν ἀλήθειαν ἀπὸ τὸ ψεῦδος, ἵνα διαγινώσκῃ ὑπὸ τὸ προσωπεῖον τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀβροτήτος τὴν ἰδιοτέλειαν, τὸ μῖσος, τὸν φθόνον, τὴν κακίαν, ὑπὸ τὸ μειδίαμα τοῦ προσώπου τὸν ὄφιν τῆς ψυχῆς, ἔμεινε πολὺ ἥσυχος, πολὺ ἀναπαυμένη τὰς ἡμέρας αὐτάς, ὥστε νὰ πάθῃ ἀπότομον χαλάρωσιν, ἀσυνήθη νάρκην. Τῆς συνέβη ὅ,τι θὰ συνέβαινεν εἰς τὰς ἐδῶ χωρικάς μας, ἐὰν αἴφνης εὑρίσκοντοεὶς τὰς αἰθούσας μας, καταδικασμέναι εἰς ἀεργίαν καὶ ἀκινησίαν. Τὸ σῶμά των τὸ καταπονημένον θὰ ἀνεπαύετο βέβαια, ἀλλὰ καὶ θὰ ἐκουράζετο καὶ θὰ ἔπασχεν ἐν ταὐτῷ.

Ὁ πατριωτισμὸς τῶν χωρικῶν

Καὶ ἀφοῦ ὁ λόγος περὶ ἀλλαγῆς ζωῆς τῶν χωρικῶν, ἃς μὴ ἀφήσω ἀπαρατήρητον τὸν φανατισμὸν τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν διὰ τὴν μικρὰν αὐτὴν γωνίαν των. Εἰς ὅλα λοιπὸν οἱ ἄνθρωποι τῶν ἀγρῶν θὰ εἶναι ἀνώτεροί μας; Παντοῦ λοιπὸν αὐτοὶ ἀληθέστεροι, εἰλικρινέστεροι, συνεπέστεροι ἡμῶν;

Δὲν εἰζεύρουν βεβαίως οὔτε οἱ πλέον γραμματισμένοι ἐκ τῶν ἀνδρῶν των καλὰ-καλὰ τὸν σαφῆ ὁρισμὸν τῆς πατρίδος, ἀλλ' οὔτε διῆλθόν ποτε τῆς κεφαλῆς των ὅλαι αἱ θεωρίαι, ἃς οἱ μεγάλοι πατριῶται καὶ μεγάλαι πατριώτιδες τῶν πόλεων ἔχομεν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν εἰς τὸ στόμα, οἱ γράφοντες δὲ καὶ αἱ γράφουσαι εἰς τὸ ἄκρον πάντοτε τῆς γραφίδος. Ὤ! ἡ πατρὶς ἡ δυστυχισμένη! πόσα δὲν ἔχει ὀσφρανθῆ θυμιάματα; πόσους δὲν ἔχει στεφανωθῆ στεφάνους; μὲ πόσα δὲν ἔχει ποτισθῆ πατριωτῶν δάκρυα; Πόσα δὲν ἔχει ἀκούσει μυρολόγια καὶ θρήνους καὶ κοπετούς; Πόσοι δὲν τὴν ἔχουν ἐνδύσει ἕως τώρα μὲ ἁλουργίδας καὶ πορφύρας; πόσοι δὲν τὴν ἔχουν ζώσει μὲ ξίφη ἀδαμαντοκόλλητα καὶ δὲν τὴν ἔχουν ὁπλίσει μὲ πανοπλίας μυθολογουμένων χρόνων; Πόσοι δὲν μετεβλήθησαν εἰς προχείρους μεγάλους Ἀλεξάνδρους, ἵνα διὰ μιᾶς τῶν ἁλύσεών της τομῆς ἐλευθερώσουν καὶ τὴν ὑπολειπομένην εἰς τὰ δεσμὰ χεῖρά της; Πόσοι δὸν Κιχῶτοι δὲν κυνηγοῦν μὲ λόγους καὶ μὲ θόρυβον τὴν σκιάν της καὶ δὲν κτίζουν χάρτινα παλάτια ἐπὶ τῶν ὁποίων σκέπτονται νὰ ἀνέλθουν, ἵνα διακηρύξουν πρῶτον τὴν δόξαν των καὶ ἔπειτα τὴν ἰδικήν της;

Πρόσεξε, σὲ παρακαλῶ, ὀλίγον εἰς τὴν τελευταίαν αὐτὴν φράσιν μου. Ὅλαι καὶ ὅλοι ἡμεῖς αἱ πατριώτιδες καὶ πατριῶται τῶν πόλεων ἀγαπῶμεν βέβαια τὴν πατρίδα μας καὶ τὴν θέλομεν μεγάλην καὶ ἔνδοξον, ἀλλὰ πρῶτα διὰ νὰ ἀναδειχθῶμεν ἡμεῖς ὡς ἄτομα· πρῶτα διὰ νὰ καρπωθῶμεν ἐκ τοῦ μεγαλείου αὐτῆς καὶ ἠθικὸν καὶ ὑλικὸν ὄφελος καὶ ἔπειτα διὰ τὸ γενικὸν καλὸν τοῦ ἔθνους, τοῦ τόπου, τῆς χώρας, οὕτως εἰπεῖν. Δι' ἡμᾶς, διὰ τοὺς πολιτισμένους ἐν γένει λαούς, νομίζω ὅτι *πατρὶς* εἶναι ἐν *ἐγὼ* μεγάλο,-μεγάλο, τόσον μεγάλο, ὥστε μετὰ δυσκολίας νὰ σημειόνεται τὸ ὅριόν του.

Διὰ τοὺς ἐδῶ χωρικοὺς τὸ πρᾶγμα εἶναι ὅλως διάφορον. Πατρὶς δὲν εἶναι ἴσως ὅλη ἡ Ἑλλάς, ἔστω καὶ μὲ τὰ στενὰ ὅρια της τῆς σήμερον. Ἀλλὰ πατρὶς εἶναι βεβαίως τὸ μικρὸν χωρίον εἰς τὸ ὁποῖον ἐγεννήθησαν, εἰς τὸ ὁποῖον ἐμεγάλωσαν, ἐμόχθησαν, ἠγάπησαν ἔκλαυσαν καὶ εἰς τὸ ὁποῖον θὰ ἀποθάνουν. Ἡ γῆ αὐτὴ ἔστω καὶ ξηρά, ἔστω καὶ ἄνυδρος, ἔστω καὶ ἄγονος, νομίζεις ὅτι ἔχει μαγνήτην. Τοὺς κρατεῖ, τοὺς ἑλκύει, τοὺς γοητεύει τόσον, ὥστε ὅλοι οἱ θησαυροὶ τοῦ κόσμου, ἐὰν ἦσαν σκορπισμένοι ὄχι μακράν, ἀλλ' ἀντικρὺ ἐκεῖ εἰς τὴν Κόρινθον, δὲν θὰ ἀπεφάσιζαν νὰ διασκελίσουν τὸν σταθμὸν καὶ νὰ ἐγκατασταθοῦν πεντακόσια βήματα μακρὰν τοῦ χωριοῦ των.

Καὶ τὸ ὡραῖον αὐτὸ αἴσθημα, ἐξ ἴσου ἁγνὸν καὶ ἄδολον, ρυθμίζει τοὺς παλμοὺς τῆς καρδιᾶς τοῦ ἀνδρός, ὅσον καὶ τῆς γυναικός, ἐξ ἴσου τοῦ νέου, ὅσον καὶ τῆς παιδίσκης. Ὁ ἐδῶ κληρωτός, μεθ' ὅλην τὴν χρυσίζουσαν στολὴν καὶ τὰ κερδισθέντα τοῦ ἐπιλοχίου σειρήτια κατὰ τὴν διετῆ θητείαν του, —τὰ ὑποσχόμενα εἰς αὐτὸν μέλλον ἴσως ἀνωτέρου ἀξιωματικοῦ, ἐὰν ἔχῃ τὰ μέσα,—δὲν βλέπει τὴν ὥραν νὰ ἀπεκδυθῇ τὸ ἀμπέχονον καὶ τὰ βαρέα ὑποδήματα, ἵνα ἀναλάβῃ τὰ τσαρούχια καὶ τὴν φουστανέλλαν του. Ὅλαι αἱ κατακτήσεις ἃς ἀριθμεῖ, ἀφ' ἧς ἡμέρας κατετάχθη μέχρι τῆς ἀπολύσεώς του, ἀπὸ καρδιῶν θερμαινομένων εἰς τὰ πύραυνα τῶν μαγειρείων μας μέχρι τῶν πτερυγιζουσῶν εἰς τὰ ἐργοστάσια τῶν ραπτριῶν καὶ μοδιστριῶν μας, εἶναι δι' αὐτὸν σελὶς ἁμαρτίας, σελὶς παραφροσύνης τῆς ζωῆς, ἣν σβύνει καὶ ἐξαλείφει τὸ πρῶτον ἁγνὸν καὶ ἄδολον βλέμμα τῆς χωριατοπούλας, ἥτις ἐγεννήθη εἰς τὴν αὐτὴν ἐδῶ μὲ ἐκεῖνον μικρὰν ἀγροτικὴν γωνίαν, μεθ' ἧς παιδίον ἀνυπόδυτον συνέπαιζε καὶ τὴν ὁποίαν ἐσυντρόφευεν εἰς τὸ πευκοσκεπασμένον βουνὸν τῆς Περαχώρας, ὅπου ἐκείνη ἔβοσκε τὰ πρόβατα καὶ τὰς αἰγάς της. Ἐδῶ εἰς τὴν κόρην τὴν τιμίαν καὶ ἁγνὴν τοῦ χωριοῦ του, ἡ ὁποία χρειάζεται νὰ νυκτερεύῃ ὁλόκληρον ἔτος διὰ νὰ κεντήσῃ τὴν συγοῦνάν της, θὰ ἐκλέξῃ τὴν σύντροφον, μεθ' ἧς ὡς ἀληθῆ τοῦ δημιουργοῦ πλάσματα θὰ πλέξουν τὴν φωλεάν των, τὴν ἁγνήν, τὴν ἀπέριττον, τὴν εὐλογημένην παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τιμωμένην παρὰ τῶν ἀνθρώπων.

Τώρα ἴσως θὰ μοὶ παρατηρήσῃς, ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, καλοὶ βεβαίως καὶ χρήσιμοι δι' ἑαυτούς, ἐν στιγμῇ δεδομένῃ δυσκόλως θὰ δύνανται νὰ ἐννοήσουν τὰ γενικὰ τῆς πατρίδος συμφέροντα, καὶ ἔτι δυσκολώτερον θὰ ἐγκαταλείπουν τὴν ἑστίαν των, ὅπως προσφέρουν τὸν βραχίονα καὶ τὸ αἷμά των πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτῆς. Τοῦτο εἶναι πιθανώτατον. Ἀλλὰ καὶ πάλιν δι' ἡμᾶς τοὐλάχιστον τοὺς Ἕλληνας τοιοῦτος κίνδυνος δὲν μοὶ φαίνεται ἐντελῶς βάσιμος. Μήπως οἱ χωρικοί μας τοῦ Σουλίου, διὰ νὰ ἀγαποῦν τοὺς ἀγρίους ἐκεί ους βράχους των τόσον, ὥστε ἡ ἰδέα τῆς παρὰ τοῦ ἐχθροῦ καταλήψεως νὰ τοὺς καθιστᾷ ἀλλόφρονας, δὲν κατέστησαν οἱ ἡρωϊκώτεροι ἄνδρες τῆς ἐποχῆς των; Καὶ ἐκεῖ κάτω σήμερον εἰς τὴν πτωχὴν πατρίδα μου, ὅπου τόσον χύνεται αἷμα καὶ τόσαι ὑψοῦνται ἑκατόμβαι ἐκ κατεδαφιζομένων οἴκων καὶ ἀπηνθρακωμένων σκελετῶν, δὲν εἶναι ἡ μεγάλη, ἡ φανατικὴ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη, ἥτις καθιστᾷ τοὺς χωρικοὺς ἀσυγκρίτως ἡρωϊκωτέρους τῶν εἰς τὰς πόλεις διαιτωμένων;

Ὁ φανατισμὸς των διὰ τὸ χωρίον των ἁμιλλᾶται πρὸς τὸν φανατισμόν των διὰ τὴν τήρησιν τῶν πατροπαραδότων ἠθῶν καὶ ἐθίμων, τοῦ ἐνδύματος καὶ τῆς ἐν γένει ζωῆς. Ὁ ἕνεκα τῶν λουτρῶν συγχρωτισμός των καθ' ὅλους τοὺς θερινοὺς μῆνας μετὰ τῆς τάξεως τῆς ἰδικῆς μας, τῆς τάξεως τῶν πολιτισμένων, ὡς αὐτοκαλούμεθα, δὲν τοὺς ἐπηρεάζει ποσῶς. Οὔτε τὰ πτερὰ καὶ τὰ ἄνθη τῶν πίλων μας, οὔτε τὰ φορέματά μας καὶ αἱ κομμώσεις τοῦ τελευταίου συρμοῦ, οὔτε τὰ πολύτιμα κοσμήματά μας γεννοῦν τὸν φθόνον των ἢ κινοῦν τὸν ἐλάχιστον πρὸς ἀπομίμησιν τῆς ζωῆς μας πόθον των.

Ἐὰν σοῦ χαρίσω αὐτὸ τὸ φόρεμα, εἶπα εἰς πτωχὴν ρακένδυτον χωρικήν, θὰ τὸ βάλῃς; Ποτὲ μοὶ ἀπήντησε. Καὶ ἐπὶ τῇ ἐκδηλωθείσῃ ἀπορίᾳ μου, προσέθηκε.—Θὰ εἶμαι πολὺ πολὺ ἄσχημη μὲ αὐτό, παρὰ μὲ τὸ ἰδικόν μου τὸ σχισμένο. Βεβαίως θὰ ἐξεπλήττεσο σύ, ἡ λάτρις τῶν νεωτερισμῶν μας, ἐὰν ἤκουες μετὰ πόσης εἰρωνείας αἱ χωρικαὶ αὐταὶ ὁμιλοῦν διὰ τοὺς συρμούς μας. Καὶ μετὰ πόσης φαντασίας καὶ μὲ ποῖον καλλιτεχνικὸν αἴσθημα ὁμιλοῦν διὰ τὸ ἰδικόν των ἔνδυμα, τὸ ὁποῖον μετὰ τόσης χάριτος φοροῦν.

Τὸ ἔνδυμα τῶν χωρικῶν

Καθ' ὅλας αὐτὰς τὰς ἡμέρας τῆς ἐδῶ διαμονῆς μου μὲ ἐβασάνισεν ἐπιμόνως ἡ ἰδέα, περὶ τοῦ ἂν τὸ ἔνδυμα τῶν χωρικῶν μας συγγενεύῃ, ἔστω καὶ ὀλίγον, πρὸς τὸ ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν ἔνδυμα. Καὶ δὲν εἰξεύρω διατί, ὁσάκις ἔβλεπα τὰς εὐσταλεῖς χωρικάς, μεταφερούσας τὸ ὕδωρ ἀπὸ τοῦ χωρίου, μὲ τὰ ὀρθοτενῆ σώματά των, τὰ ὁποῖα τὸ ἐπὶ τῶν ὤμων βάρος ἀδυνατεῖ νὰ κάμψῃ καὶ μὲ τὴν πτυχωτὴν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς κιτρίνην μπόλιαν καὶ τὸ λευκὸν ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ μέχρι τῶν ἀστραγάλων διῆκον φόρεμα καὶ τὸ ἐπίσης λευκὸν ἐξ ἐρίου ἐπιχιτώνιον, ἐνόμιζα ὅτι αἱ γυναῖκες τῶν ἀρχαίων χρόνων ἐνεσύρκοῦντο εἰς αὐτάς.

Τώρα βέβαια θὰ μὲ ἐκλάβῃς καὶ πάλιν ὑπερβολικὴν καὶ ὑπερβολικὰ φρονοῦσαν καὶ γράφουσαν. Σύ, ἡ λατρεύουσα τὸ κλασικὸν τῶν ἀρχαίων μας ἔνδυμα, σὺ ἡ μετὰ ρεμβώδους ἐκστάσεως ἐπὶ ὥρας ὅλας ἀνατέμνουσα τὴν χάριν καὶ μεγαλοπρέπειαν τῶν πτυχώσεων τοῦ ἐνδύματος τῶν ἀγαλμάτων, θὰ μὲ εὑρίσκῃς ἱερόσυλον, ἐὰν τολμῶ νὰ συγκρίνω τὰ χονδροειδῆ τῶν χωρικῶν μας ἐνδύματα πρὸς τὴν τόσην ποίησιν καὶ τέχνην καὶ γοητείαν ἀποπνέουσαν περιβολὴν τῶν ἀρχαίων.

Ὑποθέτεις λοιπὸν ὅτι αἱ χωρικαὶ καὶ αἱ ἀγρότιδες τῶν τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν εἶχον πάντοτε ὑποχείριον ἕνα Ζεῦξιν ἢ ἕνα Πραξιτέλην, ὅπως κανονίζῃ τὰς πτυχώσεις τοῦ ἐνδύματός των καὶ πορπῇ μετὰ χάριτος τὸν πέπλον των ἐπὶ τῶν ὤμων; Ὑποθέτεις ὅτι ὁ Φειδίας, ὅστις θεὰς μόνον καὶ θεοὺς ἐνέδυε καὶ ἀναλόγως πρὸς τὸ μεγαλεῖον ἐκείνων ἐρρύθμιζε καὶ ἐκανόνιζε τὴν ἐντέλειαν καὶ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν γραφικότητα τῆς ἀμφιέσεως, κατεδέχθη νὰ θέσῃ ποτὲ ἐπὶ τοῦ ὑποβάθρου τῶν ὑποδειγμάτων του γυναῖκας, ἐνδεδυμένας διὰ τὰς τοῦ καθημερινοῦ βίου ἀνάγκας, γυναῖκας ἃς ἀπεμάκρυνεν ἐκ τοῦ ποταμοῦ, καθ' ἣν ὥραν ἔπλυναν ἐκεῖ τὰ ἐνδύματά των, ἢ ἐκ τῆς ἀγορᾶς καθ' ἣν ὥραν μετέφερον ἐκ τῶν ἀγρῶν τὰ λαχανικά των; Καὶ ὑποθέτεις ὅτι ἐκεῖναι ἐργαζόμεναι εἰς τὰ παντοῖα ἔργα, τὰ ὁποῖα σήμερον εἰς μισθωτὰς μόνον ἀναθέτομεν χεῖρας, ἔφερον τοὺς καλλιτεχνικῶς πτυχωτοὺς χιτῶνας των τοὺς ποδήρεις, ἢ τὰς διπλοΐδας των, ἢ τὰ ἀμπέχονα καὶ τὰ στρόφια καὶ τὰς κυπασσίδας;

Αἴ! φίλη μου. Εἶναι ὡραῖον πρᾶγμα ὁ ποιητικὸς πέπλος, τὸν ὁποῖον ἡ πάροδος τῶν χρόνων καὶ τῶν αἰώνων ὑφαίνει ὑπεράνω τοῦ παρελθόντος.

Εἶναι ὡραῖον πρᾶγμα ἡ διὰ τοῦ πέπλου τούτου καὶ τῶν ἀπειροπληθῶν παιγνίων τοῦ φωτὸς ἐπὶ τῶν ἐναλλαγῶν καὶ μεταπτώσεων τῶν χρωμάτων του προσδιδομένη εἰς τὴν ὑπ' αὐτὸν κρυπτομένην ζωὴν φανταστικὴ αἴγλη. Ὄπισθεν αὐτῆς ἐξελίσσονται ὡς ἐν καλειδοσκοπίῳ αἱ εἰκόνες τοῦ βίου ὁ ὁποῖος ὅσον καὶ ἂν ὑπῆρξε μέγας καὶ ὑπέροχος, εἶχεν ὅμως φεῦ! καὶ τὴν πεζήν, τὴν πεζοτάτην μάλιστα ὄψιν του. Ἀλλ' ἡ πεζὴ αὐτὴ ὄψις ἐξηφανίσθη, διότι εὐεργετικώτατα διανέμονται ἐπὶ τοῦ πέπλου τούτου αἱ φωτοσκιάσεις τοῦ χρόνου, ὥστε μᾶλλον ὅ,τι τέρπῃ καὶ ἱκανοποιῇ τὴν φαντασίαν καὶ τὸ αἴσθημα νὰ διατυποῦται σαφέστερον· ὅ,τι θερμαίνῃ τὴν καρδίαν καὶ κινῇ τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν λατρείαν, νὰ ἐξαίρεται, ἐπιφαίνεται καὶ σώζεται πέραν τοῦ ἀπωτάτου παρελθόντος.

Ἀλλ' εἰς ἐμέ, ἥτις ὀφείλω ἀμερολήπτως νὰ συγκρίνω τὸ παρὸν πρὸς τὸ παρελθόν· εἰς ἡμᾶς ἐν γένει τοὺς Ἕλληνας, οἵτινες ὀφείλομεν νὰ ζητῶμεν καὶ ἀνευρίσκωμεν ὅ,τι δύναται νὰ πιστοποιήσῃ τὰς μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῶν ἀρχαίων περισωθείσας ὁμοιότητας, ἐπιτρέπεται νὰ ἀνασύρωμεν τὸν πέπλον τῶν αἰώνων καὶ νὰ ζητήσωμεν, ὄπισθεν τῶν προτύπων τῶν Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν, καὶ πέραν τῶν γραφικωτάτων ἐνδυμασιῶν, ἃς καλλιτέχνης ὀφθαλμὸς καὶ καλλιτέχνου χεὶρ συνηρμολόγει, τὸν ἀρχικὸν τύπον τοῦ ἐνδύματος τῶν Ἑλληνίδων.

Ἰδού, φίλη μου, ποῖαι σκέψεις μὲ ἔκαμαν νὰ ἀναδιφήσω ὅλα τὰ συγγράμματα ἐν οἷς γίνεται λόγος περὶ γυναικείων ἐνδυμάτων καὶ νὰ ἀναζητήσω τὸν ἀρχαιότατον αὐτῶν τύπον, ἐν ᾧ ἀναντιρρήτως εὑρίσκει τις μεγίστην συγγένειαν μετὰ τοῦ ἐνδύματος τῶν ἐδῶ χωρικῶν. Αὗται φέρουν λευκὸν ὑποκάμισον, τὸ ὁποῖον φθάνει μέχρι τῶν ἀστραγάλων, ποικιλμένον κομψῶς πρὸς τὸ κάτω ἄκρον, ὡς καὶ εἰς τὰς παρυφὰς τῶν εὐρειῶν περιχειρίδων. Λευκὸς ἦτο καὶ ὁ χιτὼν ἀρχικῶς τῶν Δωρίδων γυναικῶν, διῆκε δὲ καὶ αὐτὸς μέχρι τῶν ἀστραγάλων. Ἐὰν δὲ λάβωμεν ὑπ' ὄψει ὅτι τὸ ὑποκάμισον κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἦτο τὸ ἐχέσαρκον, τὸ ὁποῖον ὠνομάζετο καὶ χιτών, συμπεραίνομεν ὅτι τὸ σημερινὸν τοιοῦτο τῶν χωρικῶν μας εἶναι ὁ χιτὼν ὁ ὀρθοστάδιος τῶν ἀρχαίων, ὁ ὁποῖος περιγράφεται, *λευκὸς, ἄζωστος, μακρὸς* ὅσον καὶ τὸ σῶμα καὶ πρὸς τοὺς ἀστραγάλους καθήκων. Ἡ μόνη διαφορὰ εἶναι τὸ στενὸν σχετικῶς καὶ ἡ ἐντεῦθεν ἔλλειψις τῶν πτυχῶν.

Ἡ σιγοῦνα δὲ τῶν γυναικῶν ἥτις εἶναι ἀπαράλλακτος πρὸς τὸ ἀνδρικὸν ἔνδυμα, δὲν ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸ κοινὸν τῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν τῶν ἀρχαίων χωρικῶν ἱμάτιον, τὸ ὁποῖον ὠνόμαζον διφθέραν, διότι τὸ κατεσκεύαζον ἐκ δερμάτων ζώων. Αἱ σύγχρονοι χωρικαὶ ἀπομιμοῦνται τὴν διφθέραν, ὑφαίνουσαι τὸ ὕφασμα τῆς σιγούνκς εἰς τρόπον, ὥστε ἐσωτερικῶς νὰ ἐξέχουν αἱ κροσωταὶ τῶν μαλλιῶν ἄκραι. Ὡς πρὸς τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς, ἐὰν ἀφαιρέσωμεν τοὺς ἀτέχνους θυσάνους καὶ τὰ χρυσᾶ νομίσματα, νομίζω ὅτι ἡ ἐρριμμένη μετὰ χάριτος μπόλια εἶναι ὁ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς φερόμενος πέπλος τῶν ἀρχαίων, τὸ κοινὸν τοῦτο τῶν γυναικῶν τῶν Ἀνατολικῶν λαῶν σκέπασμα τῆς κεφαλῆς.

Τώρα βεβαίως, ἐὰν λάβῃ τις ὑπ' ὄψει τὰς μεταλλαγάς, εἰς ἃς ὑπεβλήθη τὸ ἔνδυμα κατὰ τὴν μακρὰν καὶ περιπετειώδη τῶν αἰώνων πάροδον, τὰς τροποποιήσεις, εἰς ἃς ἡ ἀκούσιος ἀπομίμησις τῶν ἐνδυμάτων τῶν κατὰ καιροὺς κατακτητῶν ὑπέβαλλεν αὐτό, θέλει δικαιολογήσει τὴν τεχνικὴν

πενιχρότητα τοῦ συγχρόνου ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἀρχαῖον καὶ τὴν παρὰ τῶν πολλῶν ἀποδιδομένην εἰς αὐτὸ ἀλβανικὴν καταγωγήν.

Αἱ πτυχώσεις τοῦ ἀρχαίου ἐνδύματος περιεσώθησαν εἰς τὸ ἔνδυμα τῶν γυναικῶν τῶν Μεγάρων. Ἀλλὰ πόσον ἄχαρι καὶ ἄτεχνον καὶ ἄκομψον καὶ αὐτὸ καὶ πόσον πενιχρὸν ἐν σχέσει πρὸς ὅ,τι αἱ ἀρχαῖαι ἐπὶ τῶν ἀγγείων γραφαὶ καὶ τὰ ἀγάλματα περιέσωσαν μέχρι τῶν ἡμερῶν μας.

Ὅλα αὐτά, φίλη μου, εἶναι εἰκασίαι, τὰς ὁποίας χωρὶς νὰ ἔχω καμμίαν ἀρχαιολογικὴν ἀξίωσιν σοὶ ἐκθέτω. Καὶ δὲν θὰ ἐπεξετεινόμην τόσον εἰς τὸ ζήτημα αὐτό, ἐὰν δὲν ἠσθανόμην ὅτι θὰ ἦτο ἀνάγκη νὰ ἐκθάψωμεν καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τέλους τὸ ἐθνικόν μας ἔνδυμα ἀπὸ τοὺς βαθεῖς τῶν αἰώνων τάφους καὶ νὰ μὴ συγχέωμεν αὐτὸ πρὸς τὰ παντοίας μεταρρυθμίσεις ὑποστάντα ἢ καὶ ἄλλοθεν εἰσαχθέντα ἐνδύματα, τὰ ὁποῖα ὀνομάζομεν ἀτόπως Ἑλληνικά. Ἰδίως τὸ ἔνδυμα μὲ τὸ φέσι, τὸ ὁποῖον ἀδικαιολογήτως τιτλοφορεῖται Ἑλληνικόν, ἀποτελεῖ ἀληθεστάτην εἰρωνείαν διὰ τὴν ἐθνικότητά μας, κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς ὁποίας δὲν ὑπῆρχον κἂν Ὀσμανλίδαι, ὅπως δώσωσι τὸν τύπον τοῦ ἐρυθροῦ βαρβάρου σκούφου των εἰς τὰς γυναῖκας τῆς μᾶλλον πολιτισμένης καὶ ἐξηυγενισμένης φυλῆς τοῦ κόσμου.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

Ζ'.

Κατὰ τὸ ἀληθὲς πνεῦμα τῆς φροεβελιανῆς μεθόδου τὸ παίγνιον εἶναι ὁ νόμος τοῦ σχολείου. Δι' αὐτοῦ τηροῦνται ἡ πειθαρχία, ἡ ἑνότης ἐν τῇ ἐνεργείᾳ, ἡ ποικιλία ἐν τῇ ἐμφανίσει τῶν ἱκανοτήτων, ὡς καὶ ἡ ἀτομικότης ἐν τῇ αὐτοθύμῳ δράσει ἑκάστου παιδός. Ἡ μήτηρ ἢ ἡ νηπιαγωγὸς ὀφείλουσι νὰ τηρῶσι τοὺς ὅρους τούτους, καθ' οὓς μόνους ὁ παῖς συμμετέχει τοῦ παιγνίου ἐν γνώσει τῶν μερῶν καὶ τοῦ συνόλου αὐτοῦ.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἡ μήτηρ ἢ ἡ διδάσκαλος ἀποτελοῦσι διὰ τῆς ἐννοίας τοῦ ᾄσματος διήγημα, καθ' ὃ ἀναπτύσσουν εὐκρινῶς ὅσα νομίζουσιν, ὅτι χρήζουσιν ἀναπτύξεως· εἶτα δὲ προσπαθοῦσι μετὰ τῆς διηγήσεως νὰ ἐγχαράξωσι καὶ τὰς λέξεις τοῦ ᾄσματος εἰς τὴν μνήμην τῶν μικρῶν. Ἀφοῦ δὲ καλῶς ἐντυπώσωσι ταύτας, προσθέτουσι τὴν μελῳδίαν· μεθ' ὃ μόνον ἀναπτύσσουσι τὰ περὶ τῶν διαφόρων κινήσεων καὶ σχημάτων, πρὶν ἔτι ἐφαρμόσωσιν αὐτά.

Ἀλλὰ πρὸς εὐκολωτέραν κατάληψιν τῶν σχημάτων, ὁδηγοῦσι τὰ παιδία νὰ συνθέτωσιν αὐτὰ πρῶτον δι' ἄλλων ὑλικῶν, διὰ κύβων, πλινθίδων, ξυλαρίων, δακτυλίων, ὀσπρίων κτλ. ἢ καὶ νὰ σχηματίζωσιν αὐτὰ δι' ἐλευθέρας ἰχνογραφήσεως ἐπὶ τοῦ πίνακος, τοῦ ἀβακίου ἢ καὶ τοῦ δικτυωτοῦ των χάρτου.

Οὕτω διὰ τῆς παρατηρητικῆς δυνάμεως, διὰ τοῦ ἀτομικοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ διὰ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν νέων σχημάτων μετ' ἄλλων προγενεστέρων γνωστῶν αὐτοῖς, διεγείρεται καὶ ἡ δημιουργικὴ δύναμις, δι' ἧς τὰ παιδία εὐχερέστατα προβαίνουσιν εἰς τὴν ἀνεύρεσιν ποικιλωτάτων νέων συνθέσεων, εἰς ἃς μετὰ θαυμαστῆς εὐκολίας προσθέτουσιν αὐτὰ μόνα, ἀκόπως φυλάσσοντα τὸν νόμον τῶν ἀντιθέσεων, τὰς διαφορωτάτας μεταλλαγάς.

Ἀφ' οὗ δὲ ὅλα τὰ παιδία ἐνόησαν καλῶς τὰ σχήματα καὶ τὰς κινήσεις, ἃς ἕκαστον εἰς τὸ μέρος του πρόκειται νὰ ἐκτελέσῃ, ἔχουσι δὲ ζωηρὰν ἐνώπιόν των τὴν εἰκόνα (διότι τὴν ἐσχημάτισαν πολλάκις) τοῦ γενικοῦ ἐν συνόλῳ σχήματος, εἰς τὸν ἀπαρτισμὸν τοῦ ὁποίου πρόκειται νὰ συντελέσωσι, τότε μόνον ἡ μήτηρ ἢ ἡ νηπιαγωγὸς προβαίνουσιν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ παιγνίου, ἑνοῦσαι τὸ ᾆσμα μετὰ τῶν σωματικῶν κινήσεων καὶ σχημάτων.

Ἀπερίγραπτος εἶναι ὁ ἐνθουσιασμὸς τῶν οὕτως αὐτοθύμως δρώντων παιδίων, ὅταν βλέπωσι βαθμηδὸν τὰς προσπαθείας των ἐστεμμένας δι' ἐπιτυχίας! Ἐνταῦθα μάλιστα αἱ ἀληθεῖς παιδαγωγοὶ ἔχουσι εὑρὺ τὸ στάδιον τῶν παρατηρήσεων καὶ σπουδῶν των ἐπὶ τῶν πλουσίως ἀποκαλυπτομένων χαρακτήρων καὶ προσόντων ἢ ἀτελειῶν τῶν περὶ αὐτὰς παιδίων!

Τινὰ ἐξ αὐτῶν ἐλησμόνησαν ἢ καὶ δὲν ἐνόησαν σχῆμά τι ἢ κινήσεις τινάς· τὰ μεγαλείτερα ἢ νοημονέστερα τὸ παρατηροῦσιν ἀμέσως καὶ σπεύδουσι πρὸς διόρθωσιν αὐτῶν. Ἡ ὁδηγοῦσα τὸ παίγνιον παρατηρεῖ, ὅτι ὁ κύκλος π. χ. εἶναι ἀτελής, ἡ γραμμὴ οὐχὶ εὐθεῖα, αἱ κινήσεις οὐχὶ ἀρκετὰ ζωηραί, ἢ ὁ ρυθμὸς ἐλλιπής· τὸ ᾆσμα ὑψηλόν, χαμηλόν, παράφωνον, οὐχὶ ἐν τῷ πρέποντι χρόνῳ, αἱ λέξεις ἀτελῶς προφερόμεναι κτλ. Ὁδηγεῖ δὲ τὰ παιδία νὰ διορθώνωσι μόνα τὰς ἐλλείψεις ταύτας.

Οὕτως ὀξύνεται τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἡ προσοχὴ αὐτῶν, αἱ δὲ καλλιτεχνικαὶ τάσεις ἀσκοῦνται πρωΐμως εἰς ἀναζήτησιν καὶ κατάκτησιν τῆς ἁρμονίας, ἣν εὐτυχῶς οὕτω συνηθίζουσι ν' ἀναζητῶσι βραδύτερον καὶ ἐν ταῖς πράξεσιν αὐτῶν, ἀνυψούμενα καὶ μέχρι τῆς ἀντιλήψεως τῆς ἐν τῷ σύμπαντι ἀνωτάτης ἁρμονίας.

Ὅθεν ἡ διὰ τὴν μόρφωσιν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ παιδὸς σπουδαιοτάτη ἐκ τῶν ρυθμικῶν παιγνίων ἐπιγινομένη ἠθικὴ ὠφέλεια, ταυτίζεται μετ' αὐτοῦ πάλιν τοῦ νόμου τοῦ παιγνίου. Τὸ παιδίον ζωηρῶς συναισθάνεται, ὅτι ἐλευθέρως μὲν δρᾷ ὡς ἄτομον, ἀλλ' ὅτι ἀποτελεῖ μετὰ τῶν λοιπῶν παιδίων ἓν ὅλον, ὅπερ διαταράσσει, διασπᾷ, ἐὰν δὲν τηρήσῃ τοὺς ὅρους τῆς πειθαρχίας, δηλαδὴ τῆς τάξεως, τῆς ὑπακοῆς, τῆς ἀκριβείας, κτλ.

Βαδίζει π. χ. ἐλευθέρως, ἀλλὰ πρέπει νὰ βαδίζῃ μὲ τὸν ρυθμὸν τοῦ ᾄσματος, τακτικῶς, ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὰ ὑπὸ τῶν συμπαικτόρων του ἐκτελούμενα. Οὕτω διδάσκεται νὰ ὑπείκῃ εἰς τὸν νόμον τοῦ παιγνίου!

Εὐεργετικόν, θεῖον μέσον τοῦ νὰ προετοιμάσωμεν πρωϊαίτατα καὶ διὰ τῶν ἐπαγωγῶν τούτων παιγνίων τὸν παῖδα νὰ ὑπείκῃ ἐν τῷ χρόνῳ μὲ τὴν αὐτὴν ἀγάπην καὶ προθυμίαν εἰς τὸν ἠθικὸν νόμον!

Οὕτως ὁ παῖς ἐκ τῆς ἀνυποτάκτου αὐθαιρεσίας ἀναβιβάζεται διὰ τῆς λελογισμένης καὶ ἐναρμονίου δράσεως εἰς τὴν τελειότητα τοῦ πεπολιτισμένου ἠθικοῦ ἀνθρώπου!

Τὸ ὕψιστον τοῦτο τέρμα, ἡ ἐκ τούτου πηγάζουσα σταθερὰ εὐτυχία τῶν τέκνων ἡμῶν, δὲν εἶναι ἀντάξια, ὅπως μετὰ πάσης θυσίας καὶ αὐταπαρνήσεως ἀφοσιωθῶμεν εἰς τὴν ἀληθῆ αὐτῶν ἀγωγὴν καὶ διάπλασιν; Ἀλλὰ τοῦτο δὲν κατορθοῦται εἰμὴ διὰ τῆς ὁλοψύχου πραγματώσεως τοῦ ἁπάσας τὰς ἐννοίας ταύτας ἐμπεριέχοντος ρητοῦ τοῦ Φρόεβελ:

Ζήσωμεν ὑπὲρ τῶν τέκνων ἡμῶν.

Αἰκατερίνη Δασκαρίδου

ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

(Ἀνταπόκρισις ἐκ Παρισίων)

Ε'.

Τὸ ζήτημα τῆς πολιτικῆς χειραφετήσεως τῆς γυναικὸς ἀπησχόλησε καὶ τὰς μεταμεσημβρινὰς ὥρας τῆς τρίτης ἡμέρας, καθ' ἃς, πλὴν ἄλλων, ἔλαβε τὸν λόγον καὶ ὁ κόμης Τολστόη, υἱὸς τοῦ μεγάλου φιλοσόφου καὶ φιλανθρώπου καὶ πρώην ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν τῆς Ρωσσίας Λέοντος Τολστόη.

Ἰδοὺ κατὰ λέξιν ἡ ἀγόρευσις τοῦ ἐπιφανοῦς ἀνδρὸς περὶ τῆς πολιτικῆς θέσεως τῆς γυναικὸς ἐν τῇ Ρωσσικῇ αὐτοκρατορίᾳ:

«Εἰς Ρωσσίαν τὸ δικαίωμα τῆς γυναικὸς ἐπὶ τῆς περιουσίας της ὄχι μόνον εἶναι ἀπόλυτον μετὰ τὸν γάμον της, ἀλλὰ καὶ ἡ διαχείρισις καὶ διάθεσις αὐτῆς γίνεται κατ' ἰδίαν ἀπόφασίν της, χωρὶς ὁ σύζυγός της νὰ ἔχῃ τὸ ἐλάχιστον δικαίωμα οὔτε νὰ ἐπέμβῃ, ἀλλ' οὔτε νὰ δώσῃ κἂν γνώμην τινὰ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Ὁ νόμος ἠθέλησε νὰ προστατεύσῃ οὕτω τὴν γυναῖκα κατὰ τῆς καρδίας της, ἧς γίνεται πολλάκις θῦμα, πιστεύουσα εἰς τὰ περὶ αὐταπαρνήσεως τοῦ συζύγου αἰσθήματα, ὅστις, ὁσάκις νυμφεύεται γυναῖκα πλουσίαν, πράττει τοῦτο μᾶλλον, ἵνα εἰς βάρος τῆς προικὸς σπαταλᾷ καὶ ἀσωτεύῃ, ἢ ὅπως ἐξασφαλίσῃ τὴν εὐτυχίαν καὶ τὸ μέλλον τῆς οἰκογενείας του.

Ὁ σύζυγος μάλιστα, ὅταν εἶναι πλούσιος, ὀφείλει νὰ προικίσῃ τὴν γυναῖκά του, δωρίζων εἰς αὐτὴν μέρος τῆς περιουσίας του, ἥτις οὕτω ἐξασφαλίζεται ἀπὸ ἐνδεχομένας οἰκονομικὰς καταστροφάς, εἰς ἃς αἱ ἐπιχειρήσεις τοῦ ἀνδρὸς δύνανται νὰ ἐξωθήσωσιν αὐτόν. Ὁ Τολστόη παρετήρησεν ὅτι γνωρίζει εἰς Ρωσσίαν γυναῖκας, αἵτινες διαχειρίζονται τὰ μεγάλα πλούτη των πολὺ καλλίτερον τῶν ἀνδρῶν. Προσθέτει δ' ὅτι, ὅταν ἐπὶ τῆς ὑπουργίας τοῦ πατρός του αἱ γυναῖκες διωρίσθησαν τὸ πρῶτον ὑπάλληλοι καὶ διαχειρισταὶ εἰς τὰ τηλεγραφεῖα καὶ ταχυδρομεῖα τοῦ κράτους, ἡ ὑπηρεσία τῶν γραφείων ἐθαύμασε τὴν ἀκρίβειαν, τὴν τάξιν καὶ τὴν αὐστηρὰν τῶν γυναικῶν μεθοδικότητα περὶ τὴν διαχείρισιν τοῦ δημοσίου πλούτου. Ὁ κόμης Τολστόη προσέθηκεν ὅτι γνωρίζει, ὡς μελετήσας αὐτοπροσώπως, τὴν λογιστικὴν διεξαγωγὴν τῆς ὑπηρεσίας τῆς διοικήσεως τοῦ Ριαζάν, ἥτις εἶναι ἐμπεπιστευμένη ἀποκλειστικῶς εἰς γυναικείας χεῖρας. Ἀναφέρει ὅτι εἰς πολλὰ διαμερίσματα τῆς διοικήσεως ταύτης οἱ νομάρχαι ἠναγκάσθησαν νὰ διορίσουν εἰς πλεῖστα χωρία γυναῖκας δημάρχους, τῶν ὅπως δήποτε σημαινόντων ἀνδρῶν ἀπουσιαζόντων εἰς τὰς πόλεις δι' ἐργασίας, μᾶλλον προσοδοφόρους τῶν γεωργικῶν καὶ χειρωνακτικῶν ὑποθέσεων. Καὶ αἱ γυναῖκες, αὗται ἂν καὶ ἐξ ἴσου ὅσον καὶ οἱ ἄνδρες των ἀμαθεῖς, διηύθυναν τοὺς δήμους των πολὺ καλλίτερον ἐκείνων. Ἡ τῶν κατὰ τόπους δὲ ἀρχηγῶν καὶ δημοτῶν ἐκ τῆς τοιαύτης τῶν πραγμάτων καταστάσεως εὐχαρίστησις ὑπῆρξε τοιαύτη, ὥστε ἂν καὶ οὐδεὶς νόμος ἐπιτρέπει τὴν ἐκλογὴν γυναικὸς δημάρχου, οὐχ ἧττον οὐδεὶς διεμαρτυρήθη κατὰ τοῦ νεωτερισμοῦ τούτου καὶ ἡ ἐκλογή των ἐξακολουθεῖ ὑφισταμένη μέχρι σήμερον.

Ὁ πρῶτος αὐτοκράτωρ ὅστις ἐπεξέτεινεν εἰς Ρωσσίαν τὸν κύκλον τῆς γυναικείας χειραφετήσεως εἶναι ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος ὁ Π. Αὐτὸς ἵδρυσε διὰ τὰς γυναῖκας λύκεια καὶ γυμνάσια, αὐτὸς παρέσχεν εἰς τὴν γυναῖκα τὸ δικαίωμα τῆς διαθέσεως καὶ διαχειρίσεως τῆς ἰδίας περιουσίας της, αὐτὸς ἵδρυσε γυναικείας ἰατρικὰς σχολὰς εἰς Μόσχαν καὶ εἰς Πετρούπολιν, αὐτὸς ἤνοιξε πρὸ αὐτῶν εὐρείας τὰς πύλας τῶν Πανεπιστημίων τοῦ Ρωσσικοῦ κράτους..

Ὁ διάδοχός του Ἀλέξανδρος ΙΙΙ συνέχισε τὸ ὑπὸ τόσον καλοὺς οἰωνοὺς ἔργον ἐκείνου ὑπὲρ τῶν γυναικῶν. Δι' εἰδικοῦ νόμου ὑποχρέωσεν οὗτος τοὺς ἐργοστασιάρχας, βιομηχάνους καὶ ἐπιχειρηματίας, οἵτινες εἶχον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν των γυναῖκας, νὰ μισθοδοτοῦν αὐτὰς καὶ κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας τῆς ἐγκυμοσύνης των, καθ' οὓς θὰ ἠδυνάτουν νὰ ἐργάζωνται. νὰ πληρώνουν δὲ εἰς τὰ διάφορα ἄσυλα τῆς μητρότητος τὰ ἔξοδα τῆς συντηρήσεώς των κατὰ τὰς πρὸ τοῦ τοκετοῦ καὶ τὰς μετ' αὐτὸν ἡμέρας. Δι' ἑτέρου νόμου οἱ βιομήχανοι καὶ ἐργοστασιάρχαι οὗτοι, ὀφείλουν νὰ καταβάλλουν ἐτησίως χρηματικόν τι ποσὸν πρὸς διατήρησιν σχολείων διὰ τὰς θυγατέρας τῶν ἐργατῶν καὶ ἐργατίδων των.

Βλέπετε, κυρίαι μου, ἐπέρανε λέγων ὁ κόμης Τολστόη ὅτι ἐν Ρωσσίᾳ αὐτοὶ οἱ Τσάροι ἐνδιαφέρονται διὰ τὴν πρόοδον καὶ τὴν ὑπεράσπισιν τῶν συμφερόντων τῶν γυναικῶν, καὶ ἐντὸς μικροῦ χρονικοῦ διαστήματος ἔπραξαν ὅ,τι ἦτο δυνατὸν ὅπως διευκολύνωσιν εἰς αὐτὰς ἐν τῇ κοινωνίᾳ τὴν θέσιν, ἣν δικαιοῦνται νὰ καταλάβουν, τὰς λειτουργίας, ἃς ἡ φύσις ταῖς ἐπέβαλε, παρασχόντες ταυτοχρόνως εἰς αὐτὰς ἴσην παίδευσιν καὶ ἴσην πρὸς τὴν τῶν ἀνδρῶν ἀνεξαρτησίαν.

Τὸν Τολστόη διεδέχθη ἐπὶ τοῦ βήματος ἡ ἀντιπρόσωπος τῆς ὑπὲρ τῶν «Γυναικείων Δικαιωμάτων Ἑνώσεως» τῶν γυναικῶν τῆς Ὁλλανδίας κ. Λίζα Ἄϊχτον, ἥτις δι' ὡραίων λόγων διεξεδίκησεν ὑπὲρ τῆς γυναικὸς τὸ δικαίωμα ψήφου ὡς καὶ ἀπόλυτον δικαίωμα ἐπὶ τῆς ἐργασίας. Ἡ κ. Maikki Friberg τῆς «Ἑνώσεως τῶν Γυναικῶν τῆς Φιλλανδίας», ἐκθέτει τὸ εὐχάριστον σημεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον ἔφθασεν ἡ γυνὴ εἰς τὸν τόπον της καὶ ἀποφαίνεται ὅτι τὸ σύστημα τῆς μικτῆς ἀνατροφῆς συνετέλεσε πολὺ εἰς τὴν ἁρμονίαν τῶν σχέσεων τῶν δύο φύλων. Ζητεῖ καὶ αὐτὴ πολιτικὴν ψῆφον ὑπὲρ τῆς γυναικός.

Παρίσιοι. **Μαρία Μαρτὲν**

ΕΝ ΜΑΘΗΜΑ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Β'.

Πρὸ αὐτοῦ τοῦ τῶν κοινωνιῶν λίκνου ἡ ὑγιεινὴ ἀναφαίνεται καὶ εὐχαρίστως ἀναγνωρίζει τις ἐν αὐτῇ μίαν ἀρχικὴν περίοδον καθ' ἣν ἐμπνέεται ὑπὸ ἰδεῶν καὶ κλίσεων ἱερατικῶν παρά τισι λαοῖς, κοινωνικῶν δὲ καὶ νομοθετικῶν παρ' ἄλλοις. Δι' αὐτῆς τοῦτέστιν ἑδραιοῦται ἡ ἰσχὺς τῶν ἱερέων καὶ τῶν νομοθετῶν. Ὁ Μωϋσῆς ἀφ' ἑνός, ὁ Λυκοῦργος ἀφ' ἑτέρου προσωποποιοῦσι τὴν πρώτην φάσιν ἐν τῇ μεγίστῃ αὐτῆς ἐπιρροῇ.

Τί σταθερώτερον, τεχνικώτερον, εὐαρμοστότερον ὡς πρὸς τοὺς χρόνους ἐκείνους καὶ τὸ κλίμα τῶν ὑγιεινῶν καὶ διαιτητικῶν κανόνων τῶν συνταχθέντων ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως, κανόνων ληφθέντων ἄλλως τε κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς παλαιᾶς Αἰγυπτιακῆς πολιτικῆς; Οἱ ἀρχαῖοι νόμοι τῆς Σπάρτης καὶ τῆς Ρώμης ὁμοίως δύνανται νὰ κριθῶσιν.

Ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἐν τῇ Αἰγύπτῳ, ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἡ ἰδέα τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἱεραρχίας ἐπικρατεῖ, παρὰ δὲ τοῖς Ἕλλησι καὶ τοῖς Λατίνοις ἡ ἰδέα τῆς πολιτείας καὶ τῆς πατρί-

δος προΐσταται ἰδίᾳ τῶν θεσμοθεσιῶν. Ἀλλ' ἀμφοτέρωθεν ἡ αὐτὴ ἁπλότης, ἡ αὐτὴ ἱκανοποίησις τῶν μέσων τῆς ὑγιεινῆς, ἡ αὐτὴ πορεία ἐν ἄλλαις λέξεσι τῶν ἀτόμων καὶ τοῦ ἔθνους ὁλοκλήρου πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ δηλ. τῆς προόδου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ὁ Ἰουδαϊσμός, ὁ Σιμιτισμὸς ἐμπνέεται ὑπὸ τοῦ ἰδανικοῦ τῆς ἑνότητος καὶ τοῦ πανισχύρου Μονοθεϊσμοῦ, ὑπὸ τοῦ ἐξέχοντος προορισμοῦ μιᾶς μόνης φυλῆς. Ἐντεῦθεν ἡ ἰσχυρὰ μόνωσις τοῦ λαοῦ τούτου ἐν τῇ αὐστηρᾷ μονοθεϊστικῇ συλλήψει του ἐντεῦθεν ὀργάνωσις ἰδίᾳ ἀμυντικὴ ἄνευ τάσεως κατακτητικῶν ἐπιχειρήσεων ἢ θρησκευτικοῦ προσηλυτισμοῦ· ἐντεῦθεν ἰδίᾳ αὐστηρὰ ὑγιεινὴ μᾶλλον πρόσφορος πρὸς ἀντοχὴν καὶ διατήρησιν τῆς φυλῆς καὶ τοῦ δόγματος ἢ πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ διάχυσιν αὐτοῦ.

Τοὐναντίον οἱ Σπαρτιᾶται καὶ οἱ Ρωμαῖοι ἐμπνέονται ὑπὸ ἰδεῶν πολιτικῆς καὶ πατριωτισμοῦ ἑπομένως καὶ ἡ ὀργάνωσις καὶ ἡ ὑγιεινὴ αὐτῶν εἰσὶν ἀποκλειστικῶς στρατιωτικαί.

Σὺν τῇ προόδῳ τῆς τέχνης καὶ τῆς φιλοσοφίας νέαι ἀνάγκαι, νέοι πόθοι διεγείρονται· ποιηταί, πολιτικοί, μαθηματικοί, καλλιτέχναι, φιλόσοφοι, πάντες ὑπακούουσιν εἰς ἀνωτέραν τινὰ ὤθησιν, τὴν ἀναζήτησιν τοῦ ὡραίου τοῦ ἰδεώδους, καρποῦ, τὸν ὁποῖον μόνη ἡ προνομιοῦχος γῆ τῆς Ἀττικῆς κατώρθωσε νὰ παραγάγῃ. Ἐάν ποτε τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀπέκτησε ῥαθμόν τινα ἰδανικῆς οὕτως εἰπεῖν τελειότητος, τοῦτο βεβαίως συνέβη παρὰ τῷ εὐδαίμονι τῆς Ἀττικῆς λαῷ τῷ παραγαγόντι τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα ἀριστοτεχνήματα, τὰ ὁποῖα ἐκίνησαν, κινοῦσι καὶ θὰ κινῶσι τὸν θαυμασμὸν παντὸς πεπολιτισμένου ἔθνους. Παρὰ τῷ εὐτυχεῖ τούτῳ λαῷ, ἡ χάρις καὶ ἡ ἰσχὺς τοῦ σώματος ἡνοῦτο μετὰ τῆς τοῦ πνεύματος μεγαλοφυΐας. Τὸ ἀποτέλεσμα ὅμως τοῦτο δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ κατορθωθῇ ἄλλως ἢ δι' ἰδίου συστήματος ὑγιεινῆς, καθ' ὃ τὸ πᾶν εὑρίσκετο ἐν ἰσοσταθμίᾳ καὶ ἰσορροπίᾳ· καθ' ὃ οἱ τῆς γυμναστικῆς ἀγῶνες ἐνηλλάσσοντο μὲ τὰς συζητήσεις τῆς ἀγορᾶς καὶ τοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος ρητορικοὺς λόγους, καθ' ὃ ὁ ἄνθρωπος ἐξήσκει ταὐτοχρόνως τό τε σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα πρὸς τελείαν καὶ ἁρμονικὴν ἀνάπτυξιν Θαυμασία ὄντως ἡ δημοκρατία αὕτη τῆς πολιτείας τῶν Ἀθηνῶν, ἐν ᾗ ἕκαστος τῶν πολιτῶν ἡμιλλᾶτο νὰ καταστῇ ἄξιος τοῦ ὑπερτάτου ἐπαίνου, τὸν ὁποῖον μετὰ δύο χιλιάδας ἐτῶν ὁ Βολταῖρος ἀπέδιδεν εἴς τινα τῶν συμπολιτῶν του: «Ψυχὴ σοφοῦ ἐν σώματι ἀθλητοῦ».

Εἰς μεταγενεστέραν ἐποχὴν σὺν τῷ χριστιανισμῷ, τοῦ ὁποίου ἡ ἔλευσις καθιερόνει τὸν ὁριστικὸν θρίαμβον τοῦ πνευματισμοῦ, βασιλεύει ὁ ἀσκητισμὸς καὶ ὁ μυστικισμός, πανταχοῦ διδάσκεται καὶ καθιεροῦται ἡ περιφρόνησις τοῦ σώματος, ἡ περιφρόνησις τῆς παρούσης ζωῆς, αἱ μυστηριώδεις ἀπολαύσεις τῆς μελλούσης. Τί ἡ φυσικὴ καλλονή, τί ἡ ἁρμονία τῶν σχημάτων, τί τὸ μακρὸν καὶ εὐτυχὲς τοῦ βίου, τί πάντα ταῦτα πρὸ τῆς αἰωνιότητος; Ἡ ἀξία, ἡ δόξα ἔγκειται εἰς τὴν καταπόνησιν καὶ ἐξασθένησιν τῆς σαρκός, εἰς τὴν σκληραγωγίαν αὐτῆς διὰ τῆς νηστείας καὶ τῶν πόνων, εἰς τὴν ἀπόσβεσιν πάσης φωνῆς, παντὸς στεναγμοῦ τῆς ὕλης, εἰς τὴν ἐκμηδένισιν αὐτῆς. Περίεργος φάσις τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, ἀπορροφηθέντος ὁλοκλήρου ὑπὸ τῶν μεγάλων καὶ φρικωδῶν προβλημάτων τοῦ θανάτου καὶ τῆς αἰωνιότητος, ἀλλὰ βεβαίως ἐποχὴ καταστρεπτικὴ ὑπὸ ὑγιεινὴν ἔποψιν.

Καὶ ὄντως ἡ κραυγὴ τῆς ἀνακουφίσεως, τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ σώματος, ἡ ἐξέγερσις, ἡ θριαμβευτικὴ διαμαρτυρία τοῦ πνεύματος δὲν ἐβράδυνε καὶ ἰδοὺ ἡ ἀναγέννησις προβάλλει. Ἀναγέννησις! εὐτυχὴς καὶ θελκτικὴ προσωνυμία ἐκφράζουσα ὅλην τὴν ἀνθηρότητα καὶ τὰς ἐλπίδας τῆς ἀναγεννήσεως τῆς ἀνθρωπότητος ἐν τῷ λίκνῳ τοῦ νεωτερισμοῦ. Ἡ ἀντίδρασις κατὰ τοῦ στείρου μυστικισμοῦ τοῦ μεσαιῶνος, ἡ ἀποκατάστασις τῆς πραγματικῆς ἀξίας τῶν ἀνθρωπίνων καὶ τῶν γηΐνων πραγμάτων ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῆς μεγάλης ἐπαναστάσεως τῆς Ἀναγεννήσεως. Ἡ διδασκαλία τοῦ Λουθήρου ἀντικαθιστᾷ τὸ ἰδανικὸν τοῦ μοναστηρίου διὰ τοῦ μεγαλείου καὶ τοῦ καθήκοντος τῆς οἰκογενείας εἰς τὰς τέχνας, εἰς τὴν φιλολογίαν ἡ αὐτὴ ἀρχὴ ἀναλάμπει, ἡ αὐτὴ ἐπανόρθωσις τῶν πόθων καὶ τῶν ἀναγκῶν τῆς ἀνθρωπότητος τῶν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον τεθαμμένων ὑπὸ τῆς θεοκρατείας. Ὁ σατυρισμὸς τέλος ἐπισφραγίζει τὸ ἔργον τῶν ἀναμορφωτῶν. Τὸ ἔργον τοῦ Λουθήρου καὶ τοῦ Καλβίνου συμπληροῦται ὑπὸ τοῦ Ἐράσμου, Cervantes καὶ Rabelais. Ὁ μέγας Ἱσπανὸς διηγηματογράφος ἀντιπαραβάλλει τὴν κατεσχληκυῖαν, γελοιωδεστάτην, θλιβερὰν μορφὴν τοῦ ἱππότου τῆς Μάγχης πρὸς τὴν καλλοθρεμμένην εὐήθειαν τοῦ Σάντζου.

Κατὰ τὸν δέκατον ὄγδοον αἰῶνα νέα καὶ ὁριστικὴ πρόοδος ἀναλάμπει, ἡ φιλοσοφία ἐγκαταλείπουσα τὰ ἀφῃρημένα καὶ ἤρεμα ὕψη εἰς τὰ ὁποῖα ἵπτανται οἱ Pascal, Newton καὶ Leibnitz ἐρευνᾷ τὸ πᾶν, ἐνδιαφέρεται καὶ ἐξετάζει πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὸν ἄνθρωπον.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡ ὑγιεινὴ κατέχει διαπρεπῆ ὄντως θέσιν. Ὁ Βολταῖρος ζητεῖ μετὰ τῆς αὐτῆς ζέσεως, μετὰ τῆς αὐτῆς θέρμης τὴν ἐξυγίανσιν τῆς πόλεως τῶν Παρισίων, μεθ' ἧς καὶ τὴν δικαστικὴν ἀναμόρφωσιν, ὁ δ' ἐφάμιλλος καὶ ἔνδοξος Ρουσσὼ ἐν ὀνόματι τῆς ὑγιεινῆς ἰδίᾳ κηρύττει τὰς εὐγλώττους αὐτοῦ διαμαρτυρίας. Ἡ χιμαιρικὴ ἐπάνοδος εἰς τὴν κατάστασιν τῆς φύσεως, ἥτις ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τοῦ συστήματός του ἐκ τῆς ὑγιεινῆς καὶ τῆς φυσιολογίας ἀρύεται τὰ ἐπιχειρήματα αὐτῆς.

Ὡς παρατηρεῖτε, τὸ ἀτελὲς τοῦτο σχεδιαγράφημα ἀκολουθοῦσαι φθάνομεν μέχρι τῆς σημερινῆς ἐποχῆς. Ἀγνοοῦμεν ὁποίαν τινα κρίσιν θὰ ἐκφέρῃ ἡ ἱστορία ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου αἰῶνος, εἶνε ὅμως ἀπὸ τοῦδε ἐπιτετραμμένον ἡμῖν νὰ προκηρύξωμεν τὸ μεγαλεῖον καὶ νὰ σημειώσωμεν τὴν ἔκτασιν τῶν τελεσθεισῶν προόδων. Τῆς γενικῆς τῶν σημερινῶν χρόνων διανοητικῆς ἐξελίξεως οὐδόλως ὑστεροῦσιν αἱ ἰατρικαὶ ἐπιστῆμαι, τῶν ὁποίων ἡ τελειοποίησις, ὡς πᾶς τις εὐκόλως ἐννοεῖ, ἀνταναχλᾶται ἀμέσως ἐπὶ τῆς ὑγιεινῆς. Ἡ ἀκριβεστέρα γνῶσις τῶν ὅρων, οἵτινες προδιαθέτουσιν εἰς μιασματικὰς καὶ δηλητηριώδεις ἐκδηλώσεις, ἐπιτρέπει νὰ διατυπώσωμεν μετὰ μείζονος πεποιήσεως τὰ μέσα πρὸς ἀποσόβησιν αὐτῶν. Οὕτως ἀποκτήσασα μείζονα ἁρμοδιότητα ἡ φωνὴ τῶν ὑγιεινολόγων ἀπέκτησε συγχρόνως μείζονα αὐθεντίαν. Ὅθεν ἐπιτρέπεται ἡμῖν νὰ ἐλπίζωμεν, ὅτι μετ' ὀλίγον θὰ κατέχῃ προέχουσαν ὅλως ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσιν καὶ ὅτι ἀντὶ νὰ διατυπώνῃ εὐχὰς θὰ ὑπαγορεύῃ νόμους.

Ἀγγελικὴ Γ. Παναγιωτάτου.
(τελειόφοιτος τῆς ἰατρικῆς)

"ΑΝΤΙΟΠΗ,,

Εἶναι τὸ πρῶτον ἔργον τῆς θερινῆς περιόδου, τὸ ὁποῖον ἔδωκε ζωὴν καὶ ἐνίσχυσιν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν θέατρον. Εἶναι τὸ πρῶτον ἔργον, τὸ ὁποῖον καὶ ἀναγγελλόμενον ἁπλῶς συνεκίνει τὸ κοινὸν καὶ ἀπὸ τῆς σκηνῆς συνήρπασε καὶ συνεκλόνισε τὰς καρδίας τῶν θεατῶν.

Ἀρκεῖ τὸ ὄνομα τοῦ Βερναρδάκη, ὅπως δώσῃ χαρακτηρισμόν, ἰδέαν πλήρη τοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον ἡ δραματικὴ ἰδιοφυΐα του συνέλαβε καὶ ἡ ἀριστοτεχνικὴ καλαισθησία του διετύπωσε εἰς γλῶσσαν καὶ πάλιν εὔρυθμον καὶ μουσικήν, εἰς χείμαρρον ἰδεῶν πρωτοτύπων, εἰς στίχους λαξευτοὺς ὡς εἶναι πάντα τὰ καλλιτεχνικὰ ἀριστουργήματα τοῦ συγγραφέως τῆς «Φαύστας».

Ὁ μῦθος τῆς Ἀντιόπης δὲν εἶναι εὔκολος εἰς δραματοποίησιν. Ἡ ὑπόθεσις περιστρέφεται εἰς τὴν μεγάλην, τὴν ἀπαράμιλλον μητρικὴν στοργὴν τῆς ἡρωίδος καὶ εἰς τὸ κατ' αὐτῆς ἀδιάλλακτον μῖσος τῆς βασιλίσσης Δίρκης. Ὁ μῦθος δὲν ἐπιτρέπει κἂν σύγκρουσιν παθῶν καὶ αἰσθημάτων, διότι ἡ Ἀντιόπη ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους παρίσταται ἐντελῶς παθητικὸν πρόσωπον, καταδιωκομένη, βασανιζομένη, πάσχουσα, χωρὶς κἂν νὰ δύναται νὰ ὑπερασπίσῃ ἑαυτήν, χωρὶς ἡ ἀγανάκτησις καὶ ἡ ἀπόγνωσις εἰς ἣν περιέρχεται νὰ ἐπιτρέπῃ αὐτῇ ἔστω καὶ διὰ μίαν στιγμὴν νὰ ἀνεγείρῃ τὴν κεφαλὴν κατὰ τῶν δημίων της.

Καὶ ὅμως ἐνῷ εἰς τὰς δύο πρώτας πράξεις τῆς εἰσαγωγῆς, οὕτως εἰπεῖν, εἰς τὴν ὑπόθεσιν ὁ θεατὴς ἀρχίζει νὰ ἀνησυχῇ μήπως τὸ πολὺ ὁμαλὸν αὐτῆς καταστήσῃ τὸ ἔργον ἀνεπίδεκτον δραματικῆς ἐξάρσεως, ἔρχεται ἡ τρίτη πράξις, ἡ ὁποία ἐξεγείρει θερμότατα τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἡ τετάρτη εἰς ἣν κορυφοῦται ἡ δραματικὴ τοῦ ἔργου ἐξέλιξις καὶ ὁ θεατὴς μεταπίπτει ἀπὸ τῆς ἐναγωνίου συγκινήσεως εἰς τὸν φόβον καὶ ἀπὸ τῆς ἐσχάτης ἀπελπισίας πρὸς τὴν ἐλπίδα. Μόνη αὐτὴ ἡ τετάρτη πρᾶξις μὲ τὴν ἰσχυρὸν καὶ ἐπιβάλλουσαν ἐξέγερσιν τῶν ἀλλεπαλλήλων αἰσθημάτων τῆς ἀγωνίας, τοῦ φόβου, τῆς ὀδύνης, τῆς ἀπελπισίας καὶ τῆς ἐλπίδος, μόνη αὐτὴ ἡ τόσον ἰσχυρῶς δικτυπουμένη θηριωδία τῆς ζηλοτύπου γυναικὸς καὶ τὰ ἐντὸς τοῦ οἴκου τοῦ θεαῦ, ὑπὸ τὴν αἰγίδα καὶ ἐν ὀνόματι αὐτοῦ τελούμενα καὶ σχεδιαζόμενα ἀποτρόπαια ἐγκλήματα καὶ ἡ κατόπιν διὰ τὴν ἀσέβειαν αὐτῶν ἐπερχομένη τιμωρία, θὰ ἤρκουν, ἵνα κατατάξουν τὸ ἔργον τοῦτο μεταξὺ τῶν ἀρίστων τοῦ ἐμπνευσμένου συγγραφέως αὐτῶν.

Ἀλλ' ἡ Ἀντιόπη ἔχει καὶ θεαματικὴν ἀξίαν, εἰς θέατρον δὲ Εὐρωπαϊκόν, ἐξ ἐκείνων, ἅτινα τὰς φανταστικὰς εἰκόνας προήγαγον εἰς μυθώδη τελειότητα, τὸ ἔργον τοῦτο διὰ τὸ θεαματικόν του μόνον μέρος ἠδύνατο νὰ ἐξασφαλίσῃ πλοῦτον ὅλον εἰς τὸν συγγραφέα του. Καὶ ἐδῶ μὲ τὰ γλισχρότατα μέσα, ἅτινα διαθέτει ἡ Ἑλληνικὴ σκηνὴ πάλιν ὁ ναὸς τοῦ Διονύσου ἦτο πολὺ καλὸς καὶ αἱ Βάκχαι, ἂν καὶ ἐλάχιστα συνειθισμέναι εἰς τοιαύτας ὀρχήσεις. ἔδωκαν ἐν συνόλῳ μίαν εἰκόνα ἀρκετὰ σαφῆ τῶν τελουμένων ἐν τῷ ναῷ τοῦ Διονύσου μυστηρίων.

Ἐὰν ἐτολμῶμεν θὰ συνεβουλεύομεν εἰς τὸν συγγραφέα τὴν συντόμευσιν κατὰ τὸ ἥμισυ τῆς τελευταίας πράξεως. Ἡ καταστροφὴ πρέπει νὰ ἔλθῃ γοργοροωτέρα, πρὶν ἢ χαλαρωθῇ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ θεατοῦ, ὅστις οὕτω ἀπέρχεται τοῦ θεάτρου ἀποκομίζων ἐντυπώσεις ἀρίστας καὶ τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Τέχνη δὲν ἐρυγαδεύθη εἰσέτι ἐντελῶς ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν γῆν.

Ἡ μουσικὴ ὑπῆρξεν ἀνταξία τοῦ ἔργου, ἀρχαιοπρεπής, βαυκαλιστική, κρᾶμα θρησκευτικοῦ μεγαλείου καὶ κοσμικῆς πανηγύρεως, ὁποῖαι ἦσαν ἄλλως αἱ εἰς τιμὴν τῶν ἀρχαίων θεῶν τελούμεναι ἑορταί. Ἡ ὑποκριτικὴ δὲ τοῦ ἔργου διεξαγωγὴ ὡς πρὸς τὰ πρωταγωνιστοῦντα πρόσωπα ὑπῆρξε πολὺ καλή. Ἡ δις Βερώνη, μελετημένη ἄριστα. δραματικωτάτη, ἀπαγγέλλουσα τελείως, ἀνεδείχθη ὑπερτέρα ἑαυτῆς. Οἱ κ. κ. Κόκκος καὶ Βονασέρας, ὡς Ἀμφίων καὶ Ζῆθος εἶχον ἄριστα χωνεύσει τὸν ρόλον των. Οἱ λοιποὶ ἔχουν ἀνάγκην μελέτης.

ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

Παρθεναγωγεῖον Σκορδέλη. Διεξήχθησαν μετὰ τῆς αὐτῆς σήμερον, ὡς καὶ πάντοτε ἐπιτυχεῖς αἱ ἐξετάσεις τοῦ Παρθεναγωγείου Σκορδέλη. Ἡ μόρφωσις τῶν μαθητριῶν ἐξ ἴσου ἀνὰ πάντας τοὺς κλάδους ἐπιδιωκομένη ἐπιφέρει θαυμάσια καὶ ζηλευτὰ ἀποτελέσματα. Αἱ ἀπὸ τοῦ Παρθεναγωγείου τούτου ἀποφοιτῶσαι δὲν ἀποκομίζουν μόνον τὰς συνήθεις γνώσεις, ἃς περιλαμβάνει τὸ κοινὸν διὰ πάντα τὰ παρθεναγω-

ΚΛΕΙΣΤΟΝ ΣΤΟΜΑ

Ἐὰν ἐνθυμῆσαι, πρό τινος μὲ συνεβούλευες νὰ νυμφευθῶ, ὑποδεικνύων μοι συγχρόνως καὶ τὸ κατάλληλον πρόσωπον. Ἐνθυμεῖσαι ἴσως καὶ τὰς ἀντιρρήσεις μου, ὅτε δὲν ἠδυνάμην νὰ νυμφευθῶ τὴν ἀοιδόν, ἥτις ἔψαλλε τὸν «Κωνσταντῖνον».

Σήμερον αἱ περιστάσεις ἤλλαξαν, διότι ὁ μουσικὸς Γοδεφρουᾶ ἀπέθανε καὶ ἐτάφη, ζῇ δὲ μόνον ὁ πολίτης Ἀντώνιος Γοδεφρουᾶ, δυνάμενος ἐλευθέρως νὰ συζευχθῇ τὴν Εὐγενίαν Σωβάλ. Ὁ «Κωνσταντῖνος» θὰ εἶναι τὸ ὕστατον μουσικὸν ἔργον μου καὶ ἡ Εὐγενία Σωβὰλ δι' ἐμὲ προτιμοτέρα παντὸς μουσικοῦ θριάμβου εἰς τὸ μέλλον.

Ὁ Πατρίκιος εὑρίσκων εἰς τὸ ἐπ' αὐτοῦ προσηλούμενον ὄμμα ἔκφρασίν τινα διστάγμοῦ, καὶ ἀγρίας οὕτως εἰπεῖν δυσπιστίας, ἔσπευσε νὰ ἐνθαρρύνῃ αὐτόν: Διατί φαίνεσαι τοσοῦτον καταβεβλημένος, ἐνῷ εὐχάριστον μοὶ ἀναγγέλλεις γεγονός; Θὰ ἔλεγέ τις ὅτι προσχεδιάζεις ἔγκλημά τι!

— Ὦ ἔγκλημα οὐδέποτε θὰ διαπράξω, ἀλλὰ τρέλλαν!

Μὴ εὑρίσκων δὲ τί ν' ἀπαντήσῃ ὁ Πατρίκιος ἐσιώπα!

—Ἄ! ἐν τῇ σιωπῇ σου, ἀνέκραξεν ὁ Γοδεφρουᾶ, διαβλέπω τὴν κατάρρευσιν καὶ αὐτῆς τῆς φιλίας μας! Ὅ,τι δήποτε καὶ ἂν συμβῇ, δὲν θὰ εἴμεθα ὡς πρότερον! Θεέ μου! διατί σὲ ἀφῆκα ν' ἀναχωρήσῃς; Ἤσο δι' ἐμὲ τὸ πᾶν! Ἦτο γλυκεῖα καὶ ἤρεμος ἡ διαβίωσίς μας! Βλέπων παρὰ τὸ πλευρόν μου ὀν υἱόν μου, ἐφρόνουν ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἐν τῇ καρδίᾳ μου θέσις δι' ἄλλο αἴσθημα· ἡ ἀναχώρησις καὶ τὸ περὶ ἐμὲ κενὸν ἐπέτρεψεν εἰς ἄλλην εἰκόνα νὰ ἐγκατασταθῇ· σπορὰ ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ριφθεῖσα ἐβλάστησε καὶ τώρα....

Διεκόπη τοσοῦτον καταβεβλημένος, ὥστε ὁ Πατρίκιος συγκινηθεὶς ὑπὸ τοσαύτης ὀδύνης, προσεπάθησε νὰ ζωογονήσῃ τὸ θάρρος του!

— Ἰδού, εἶπε γελῶν, τί συμβαίνει, ὅταν ἔχῃ τις πατέρα πολὺ νέον, διότι ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ φυτρώσῃ καὶ μία πενθερά.. Ἀλλ' ἐὰν φρονῇς ὅτι ἡ φιλία μας θὰ ἀλλοιωθῇ....

— Ἡ φιλία μας! εἶπεν ὁ Γοδεφρουᾶ, ἐπανερχόμενος εἰς τὸν πιέζοντα αὐτὸν φόβον, ὅστις οὐδέποτε ἐγκατέλειπεν αὐτόν· ἴσως μὲ μισεῖς κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην, ἐὰν μάλιστα, τὴν ἀγαπᾷς! Καὶ ἐγερθεὶς ἐξηκολούθησε. Σύ, δὲν δύνασαι νὰ τὴν ἀγαπᾷς εἰμὴ πρὸ ὀλίγων ἑβδομάδων! Ἐγώ, ὤ! ἐγώ! πρὸ τεσσάρων ἐτῶν, ἀφ' ἧς ἑσπέρας ἔψαλλε τὸ πρῶτον τρέμουσα ἐνώπιόν μου, ἐνῷ ἐγὼ ἔτρεμον πλειότερον ἐκείνης! ἀφότου ἔλαβον τὴν χεῖρά της διὰ νὰ τὴν ἐνθαρρύνω, ὅτε ἐγὼ εἶχον ἀνάγκην πλείονος θάρρους! Ἀλλ' ὅσα ὑπεσχέθην αὐτῇ ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἐκείνης τὰ ἐτήρησα καὶ ἀφωσιώθην αὐτῇ ὡς εἶχον ἀφοσιωθῇ καὶ εἰς σέ.

— Ἀλλὰ τῇ ἀνεκοίνωσας τὴν ἀπόφασίν σου; διέκοψεν αὐτὸν ὁ Πατρίκιος ἵνα τὸν κατευνάσῃ.

Ὁ Γοδεφρουᾶ, ρίψας τὸ βλέμμα ἐπὶ τοῦ ἐκκρεμοῦς: τὴν στιγμὴν ταύτην, εἶπεν, ἡ μήτηρ της τῇ ἔχει ἤδη ἀνακοινώσει τὸ πᾶν· εἶναι ἐξαίρετος φίλη καὶ δεξιῶς ἐνεργοῦσα θὰ λάβῃ τὴν συγκατάθεσιν τῆς θυγατρός της, τὴν δὲ ἀπάντησιν θὰ λάβω αὔριον τὴν δευτέραν ὥραν μετὰ μεσημβρίαν. Ἐὰν αὕτη εἶναι ἀρνητική, θὰ φονευθῶ.

Ὁ Πατρίκιος λαβὼν τὴν χεῖρά του· δὲν θὰ φονευθῇς, τῷ εἶπεν, ἡ ἀπάντησις θὰ εἶναι ὡς τὴν ποθεῖς.

Ἀλλὰ μακρὰν τοῦ νὰ φρονῇ θετικῶς τοῦτο, ὁ Πατρίκιος, τὴν ἐπαύριον, ἀνέμενεν ἐπιτηδείως τὴν μητέρα Σωβὰλ ἐπὶ τῆς κλίμακος· ἐκ τοῦ κεραυνοβόλου δὲ βλέμματος, ὅπερ ἔρριψεν ἐπ' αὐτοῦ, ἐνόησεν ὅτι ἀπέτυχε τοῦ ποθουμένου.

γεῖα πρόγραμμα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς καλὰς τέχνας καὶ εἰς τὰς οἰκιακὰς τοιαύτας ἀσκοῦνται μετ' ἰδιαιτέρας φροντίδος.

Τὰ ἐκτεθειμένα ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν ἐργοχείρων ἀσπρόρρουχα, ἠδύνατο νὰ ζηλεύσῃ τὸν ἄριστον τῶν Παρισινῶν ἐργαστηρίων διά τε τὴν τελειότητα τῆς ἐργασίας καὶ τὴν καλαισθησίαν, ὡς καὶ τὰ καλλιτεχνικὰ ἀντικείμενα τῶν ὁποίων ἡ τελειότης καὶ ἡ ποικιλία ἡμιλλᾶτο πρὸς τὸ καλλιτεχνικὸν αἴσθημα, τὸ ὁποῖον ἐνωρίτατα καλλιεργούμενον τοιούτους ἀποδίδει καρπούς. Εἰς τὴν μουσικὴν ἐπίσης αἱ μαθήτριαι ἐπέδειξαν μεγίστην πρόοδον, οἱ μεγαλήτεροι δὲ τῆς τέχνης διδάσκαλοι διηρμηνεύθησαν μετ' ἀκριβείας καὶ αἰσθήματος, ἐμπνεομένου πρὸς τὰς μαθητρίας παρὰ τῆς διαδεχθείσης τὴν Φρὶμ εἰς τὸ αἴσθημα καὶ τὴν μουσικὴν ἐκτέλεσιν καλλιτέχνιδος κ. Σοφίας Λαμπρίδου, τὸ γένος Φωτιάδου.

Διδασκαλεῖον Φουντουκλῆ - Πρινάρη. Καὶ ἐδῶ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐξετάσεων ἀντάξιον τῶν προσδοκιῶν τοῦ κοινοῦ. Αἱ διὰ τὸ διδασκαλικὸν στάδιον προαλειφόμεναι ἐμβριθῶς καὶ σοβαρῶς προπαρασκευασμέναι διὰ τὸ μέγα ἔργον τὸ ὁποῖον προορίζονται νὰ ἀναλάβουν. Αἱ διὰ τὸν οἰκογενειακὸν βίον ἐπίσης ἀποκομίζουν ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς παιδεύσεως τὰ ὁποῖα καθιστοῦν τὴν γυναῖκα καλὴν κόρην καὶ σύζυγον καὶ μητέρα. Τέλος τὰ ἰδωτικά μας παρθεναγωγεῖα οὐδέποτε ἤκμασαν ὅσον σήμερον καὶ οὐδέποτε ἐγέννησαν ἐλπίδας εὐοιωνοτέρας τῆς παρούσης ἐποχῆς. Εἶναι καὶ τοῦτο σημεῖον τῶν καιρῶν. Ἰδιῶται, γονεῖς, διδάσκαλοι, ὅλαι καὶ ὅλοι ἐννοοῦν ὅτι ἡ ἀγωγὴ τῆς γυναικὸς ἀνάγκη νὰ προλάβῃ σοβαρώτερον χαρακτῆρα καὶ ὅλοι εἰς τοῦτο ἀγωνίζονται.

Παρθεναγωγεῖον τοῦ Συλλόγου τῶν Κυριῶν. Φυσικώτατα εἰς τὴν αὐτὴν μετὰ τῶν λοιπῶν βαδίζει ὁδόν, τὸν αὐτὸν ἐπιδιώκει σκοπόν, τὴν αὐτὴν ἔχει φιλοδοξίαν. Ἀφ' ἧς μάλιστα τὸ προσωπικόν του συνεπληρώθη διὰ τῆς προσλήψεως τῆς ὑποδιευθυντρίας αὐτοῦ κ. Μαρίας Ἀλεξανδρίδου, τῆς γνωστῆς διὰ τὸν γλαφυρόν κάλαμόν της, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν εὐγένειαν τοῦ ἤθους καὶ εἰλικρίνειαν καὶ ἀβρότητα τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς ἀμέσου ἐπαφῆς αὐτῆς μετὰ τοῦ προσωπικοῦ καὶ τῶν μαθητριῶν, τὸ ἔργον τῆς διευθυντρίας κ. Καλλιόπης Κεχαγιᾶ διηυκολύνθη μεγάλως.

Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐξετάσεων ὑπῆρξεν ἀνάλογον καὶ πρὸς τὰς προσδοκίας τῆς ἐποτροπῆς τοῦ Συλλόγου τῶν Κυριῶν, αἵτινες ἀτρύτους κόπους καταβάλλουν καὶ ἀκαμάτως ἀγρυπνοῦν ἐπὶ τῆς μορφώσεως τῶν μαθητριῶν καὶ πρὸς τὴν ἐργασίαν τοῦ προσωπικοῦ, τὸ ὁποῖον φιλοτίμως ἠγωνίσθη, ὅπως ἀνταποκριθῇ εἰς ἃς ἀνέλαβεν ὑποχρεώσεις.

Περὶ τῶν Διδασκαλείων Πειραιῶς καὶ Πατρῶν τῆς δος Δελινάρδου εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον.

ΕΞΕΓΑΣΕΙΣ ΩΔΕΙΟΥ

Κατὰ τὰς ἐξετάσεις τοῦ τόσον ἄριστα λειτουργοῦντος ὠδείου, χάρις εἰς τὰς ἀκαμάτους φροντίδας καὶ τὴν μοναδικὴν δραστηριότητα τοῦ διευθυντοῦ αὐτοῦ κ. Νάζου αἱ μαθήτριαι καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἔλαβον κατὰ σειρὰν τοὺς ἑξῆς ἐπαίνους.

Πρῶτον ἔπαινον εἰς τὸ *Κλειδοκύμβαλον* ἔλαβεν ἡ μαθήτρια τῆς ἐξόχου καλλιτέχνιδος κ. Λότνερ Σμαράγδα Πετροπούλου. Ἐπίσης πρῶτον ἔπαινον εἰς τὸ *Βιολίον* ἔλαβεν ὁ μαθητὴς Ἀλέξανδρος Καζαντζῆς.

Δεύτερον ἔπαινον εἰς τὸ *Κλειδοκύμβαλον* ἔλαβαν αἱ μαθήτριαι: 1) Ἀνθὴ Δαμάσκου καὶ 2) Ἀγγελικὴ Τζώτζη.

Β'. Ἔπαινον εἰς τὴν *Ἀπαγγελίαν καὶ Ὑποκριτικὴν* ἔλαβεν ὁ μαθητὴς Γ. Ἀναστασιάδης.

Β'. Ἔπαινον ἐν τῇ *Μορῳδίᾳ* ἔλαβεν ἡ μαθήτρια Λάλα Ραντοπούλου.

Β'. Ἐπίσης ἐν τῇ *Μορῳδίῃ καὶ Χορῳδίᾳ* ἡ Ἀλεξάνδρα Ἐμπεδοκλῆ.

Τρίτον ἔπαινον εἰς τὸ *Κλειδοκύμβαλον* ἔλαβον αἱ μαθήτριαι:

1) Ἀλεξάνδρα Κουλουμοπούλου, 2) Ἄννα Μαρίνου, 3) Ἄννα Τουλίου, 4) Μαρία Βυυνᾶ, 5) Γιργινία Α. Σιμοπούλου, 6) Ματθίλδη Εὐθυμιάδου, 7) Μαρία Καρούζου καὶ 8) ὁ Θεμιστ. Χριστοφίδης.

Τρίτον ἐπίσης ἔπαινον ἔλαβεν εἰς τὴν *Ἀπαγγελίαν καὶ Ὑποκριτικὴν* ὁ μαθητὴς Εὐάγγελος Δαμάσκος.

Εἰς δὲ τὸ *Κλειδοκύμβαλον* ἔλαβε δίπλωμα μὲ τὸν βαθμὸν Ἄριστα ἡ Ἀννέτα Νοταρᾶ ἐξ Ἀλεξανδρείας.

ΘΕΑΤΡΟΝ

Μετὰ τὴν Ἀντιόπην θὰ ἔχωμεν τὴν Θεοδώραν τοῦ κ. Κλ. Ραγκαβῆ, διὰ τὴν ὁποίαν τόσοι ἀνεγράφησαν ἔπαινοι εἰς τὰς Γερμανικὰς Ἐφημερίδας ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἀπὸ τῆς Γερμανικῆς σκηνῆς διδασκαλίας αὐτῆς.

Καὶ Θεοδώραν θὰ ἴδωμεν τὴν συμπαθῆ μας, τὴν δραματικωτάτην μας καλλιτέχνιδα κ. Εὐαγγελίαν Παρασκευοπούλου, ἥτις θὰ μᾶς τέρψῃ πάλιν διὰ τῆς ὑποκρίσεώς της εἰς τὸν νέον αὐτὸν ρόλον, τὸν ὁποῖον ὁ κ. Ραγκαβῆς διέπλασσε δι' αὐτήν.

Ὁ σκηνικὸς πλοῦτος θεωρεῖται ἀντάξιος τοῦ ἔργου, καὶ ἀντάξιος τῶν σκηνῶν τῶν Εὐρωπαϊκῶν μεγάλων θεάτρων, ἐν οἷς τὸ πρῶτον ἡ Θεοδώρα ἀνεβιβάσθη, καὶ παρὰ τῶν ὁποίων εὐγενῶς παρεχωρήθη οὗτος ἐπὶ ἐπιστροφῇ εἰς τὸν Ἑλληνικὸν θίασον.

Ἡ κομψότης καὶ ἡ στερεότης τῶν γυναικείων ὑποδημάτων τοῦ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει διακεκριμένου τεχνίτου ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΣΑΜΗ εἰς τοιαύτην προήχθη τελειότητα, ὥστε ἡ Α. Υ. ἡ Πριγκίπισσα Σοφία ἐτίμησε τὸν Ἕλληνα τεχνίτην διὰ τῆς Ὑψηλῆς πελατείας της καὶ τῆς ὑπερόχου τιμῆς «Ὑποδηματοποιοῦ τῆς Αὐλῆς τῆς Α. Υ. τῆς Πριγκιπίσσης Σοφίας».

—Τό ὄχι, φέρετε εἰς τὸν φίλον μας; ἠρώτησε παρευθὺς, μὴ χάνων καιρὸν εἰς ματαίας φιλοφρονήσεις,

— Μὴ σπεύδετε νὰ χαρῆτε, ὠλόλυξεν ἡ Ρουμανίς, ὁ φίλος σας θὰ μάθῃ τὰ πάντα καὶ θὰ ἴδωμεν τὰς κρίσεις του ἐπὶ τοῦ ἀμφιδόλου ρόλου, τὸ ὁποῖον παίζετε πλησίον τῆς θυγατρός μου.

— Σᾶς ὁρκίζομαι, κυρία, ὅτι δὲν θὰ σᾶς ἐπιτρέψω νὰ εἰσέλθητε παρὰ τῷ Γοδεφρουᾶ, πρὶν ἢ μοὶ ὑποσχεθῆτε ὅτι θὰ δώσητε αὐτῷ ἀπάντησιν εὐνοϊκήν.

Ἡ ἔκπληξις ἔκλεισε τὸ στόμα τῆς Ρουμανίδος καὶ ἤνοιξεν ὑπερμέτρως τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, ἀλλὰ τέλος ἐψιθύρισε: Δὲν ἐννοῶ!

—Βεβαίως γυνὴ ὡς ὑμεῖς δυσκόλως ἐννοεῖ ἄνδρα ὡς ἐμέ· ἄλλως δὲν εἶναι ἐδῶ ὁ κατάλληλος τόπος δι' ἐξηγήσεις: Ἐμπρός, κυρία, ὁ καιρὸς ἐπείγει, ὑπάγετε νὰ καθησυχάσητε τὸν ἀτυχῆ ἀσθενῆ μας, ὅστις θνήσκει ἐξ ἀνυπομονησίας καὶ βεβαιώσατε αὐτόν, ὅτι θὰ συζευχθῇ τὴν θυγατέρα σας, διότι σᾶς δίδω τὸν λόγον τῆς τιμῆς μου, ὅτι θὰ τὴν συζευχθῇ.

—Πλάσατε σεῖς τὴν ἀπήντησιν, ὅτι κατελήφθη ἐξ ἀπροόπτου ὑπὸ τῆς αἰτήσεως, ὅτι ζητεῖ εἰκοσιτετράωρον προθεσμίαν πρὸς σκέψιν, ἀλλὰ πάντως μὴ ἀφήσητε οὐδένα δισταγμὸν εἰς τὸν φίλον μου, σᾶς ἱκετεύω, διότι θὰ ἀποθάνῃ. Καὶ ἀπεμακρύνθη μὲ τὴν καρδίαν πλήρη πικρίας, διευθυνόμενος καὶ σπεύδων πρὸς τὴν ὁδὸν Βιέννης. Ποτὲ ἐραστὴς δὲν ἔτρεξε ταχύτερον, ἵνα φθάσῃ εἰς τοὺς πόδας τῆς ἐρωμένης του, ὡς ὁ Πατρίκιος ἵνα ἴδῃ τὴν Εὐγενίαν καὶ σώσῃ τὸν Ἀντώνιον. Χωρὶς δὲ νὰ προσέξῃ εἰς τὸν ἀπαγορεύοντα αὐτῷ τὴν εἴσοδον ὑπηρέτην, ἀνῆλθε τὴν κλίμακα ταχέως καὶ εὑρέθη πλησίον τῆς Εὐγενίας, καθημένης παρὰ τὴν ἑστίαν, ἐν στάσει ἀπελπιστικῇ καὶ παρατηρούσης τὰς κυμαινομένας, ὡς ὁ βίος της, φλόγας.

Ἵνα δὲ ἀναπαραστήσωμεν τὴν κατάστασιν τῆς ψυχῆς της, καθ' ἣν στιγμὴν εἰσῆλθε παρ' αὐτῇ ὁ Πατρίκιος, ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν ὅτι ἀνέμενε· τί; οὐδ' αὐτῇ ἠδύνατο νὰ ἐξακριβώσῃ, τὴν φορὰν τῶν πραγμάτων ἢ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν πόθων της! Ἐν τούτοις ἡ τρυφερὰ ἐκείνη τοῦ νέου στιγμή, ὁ θελκτικὸς ἐκεῖνος σεβασμὸς ὃν πρὸς αὐτὴν ἐξεδήλου, συνεκράτουν αὐτὴν ἐν γοητείᾳ καὶ ἡ φωνή του διαρκῶς ἀντήχει εἰς τὰ ὦτά της.

Ἰδοῦσα δ' αὐτὸν αἴφνης ἐνώπιόν της δὲν κατελήφθη ἀπροπαράσκευος, διότι ἐν τῇ ἀπό τινος περιβαλλούσῃ αὐτὴν μονώσει καὶ ἀργίᾳ, σκεπτομένη τὸν Ὀ-Φάρελ, συνῳκοιώθη τόσον πρὸς αὐτόν, ὥστε ἡ ἐπίσκεψις ἐκείνη τῇ ἐφάνη φυσικωτάτη. Ὁ Πατρίκιος, χαιρετήσας αὐτήν, ἐκάθησεν ἀπέναντί της, καὶ μὴ λησμονῶν τὸ ρόλον του, εἰσῆλθεν ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ θέμα.

— Δεσποινίς, τῇ εἶπε, ἔχετε εἰς χεῖράς σας, ὄχι μόνον τὴν εὐτυχίαν τοῦ Γοδεφρουᾶ, τοῦ εὐεργέτου καὶ φίλου μας, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν του. Ναί, τὴν ζωήν του! Ἐὰν ἀρνηθῆτε νὰ συζευχθῆτε αὐτόν, θὰ φονευθῇ.

Ἀλλ ἡ Εὐγενία, καίτοι δὲν ἦτο σκληρά, ἀπήντησεν ἀδιαφόρως.— Σπανίως σήμερον φονεύονται οἱ ἄνδρες καὶ μάλιστα εἰς τὴν ἡλικίαν του.

— Μάλιστα, δεσποινίς, εἰς τὴν ἡλικίαν του. Ἄνθρωπος ἄνευ οἰκογενείας, ἄνευ παρηγορίας, διαψευσθεὶς καὶ εἰς τὰς προφιλεστέρας ἐλπίδας του, μὲ ἐξησθενημένον τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα, μὴ ὑποβληθεὶς ποτε εἰς τοιοῦτον ἀγῶνα, εἶναι χαμένος, θεωρεῖτε δὲ αὐτὸν ἀπὸ τοῦδε νεκρόν!

— Θεέ μου! ἀνέκραξεν ἡ νεᾶνις, ῥρίσσουσα, ἡ μήτηρ μου ἤδη διεβίβασεν εἰς αὐτὸν τὴν ἀπάντησίν μου!

— Τοὐναντίον, ἡ μήτηρ σας ἤθελεν εἴπει αὐτῷ νὰ μὴ ἐλπίζῃ, ἀλλὰ προκειμένου περὶ τῆς ζωῆς τοῦ φίλου μου, ἠμπόδισα αὐτὴν νὰ διαπράξῃ τοιοῦτον ἔγκλημα καὶ ἀνέλαβον ἀκουσίως ἐκείνης νὰ σᾶς πείσω.

— Εἴχατε τὴν δύναμιν νὰ πράξητε τοῦτο; ἀνεφώνησεν ἡ Εὐγενία, σκιρτήσασα. Ὦ δυστυχής!

Ὁ Πατρίκιος, μεθύων ἐξ ἡδονῆς, ἐρρόφα τὰ λέξεις της ὡς τὰς τόσας ἐκδηλώσεις τοῦ ἔρωτός της, ἵνα ἔχῃ αὐτὰς ἐφόδιον καὶ ὑψίστην παρηγορίαν ἐκεῖ, ἔνθα θὰ ἀπεσύρετο νὰ καταλήξῃ τὸν βίον μόνος.

(ἀκολουθεῖ).